הלכה · משנה תורה · מפרשים · משנה למלך · ספר טהרה

משנה למלך על משנה תורה, הלכות שאר אבות הטומאות

רבי יהודה רוזאניס

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

משנה למלך על משנה תורה, הלכות שאר אבות הטומאות

רבי יהודה רוזאניס

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משנה-למלך-על-משנה-תורה-הלכות-שאר-אבות-הטומאות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ד 4
הלכה י 4
הלכה טז 4
הלכה יז 4
פרק ג 4
הלכה א 4
הלכה ה 4
הלכה יא 5
הלכה יג 6
פרק ד 6
הלכה א 6
הלכה ז 6
הלכה יג 6
פרק ה 6
הלכה א 6
הלכה ט 6
פרק ו 7
הלכה א 7
הלכה ג 7
הלכה ד 7
הלכה ו 9
הלכה ח 9
הלכה יא 9
הלכה יב 9
הלכה טו 9
פרק ז 9
הלכה ב 9
הלכה ג 10
פרק ח 10
הלכה ה 10
הלכה ו 11
פרק ט 11
הלכה א 11
הלכה ה 13
פרק י 13
הלכה ב 13
פרק יא 13
הלכה ו 13
הלכה ח 13
הלכה יד 13
פרק יב 13
הלכה ט 13
הלכה י 13
הלכה יג 18
פרק יג 18
הלכה יג 18
פרק יד 18
הלכה ב 18
פרק טו 18
הלכה ה 18
הלכה י 18
פרק טז 18
הלכה ב 18
פרק יט 19
הלכה א 19
הלכה ב 29

פרק א

הלכה א

מטמא כלים כו'. כתב מרן וכתב רבינו בפ"ק דכלים כו' שדין זה הוא מוסכם מהכל שאין חילוק בין בגדיו שלבוש לכלים שנוגע בהם כל זמן שלא פירש ולא ממעטינן מבגדיו אלא אדם וכלי חרס. אך רש"י ז"ל בפ"ק דבתרא (דף ט') כתב דדוקא בגדים שהוא לבוש אבל שאר בגדים לא וכבר דחו התוספות דבריו שם וכ"כ הרמב"ן ז"ל שם בחידושיו ועיין לעיל פ"ה מהלכות פרה אדומה דין ב'. (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר פי"ז מהלכות טומאת צרעת דין ו'):

הלכה ד

ודם הנבילה כו'. כתב הרע"ב ז"ל בפרק בתרא דעדיות דרביעית דם נבילה מטמא כנבילה וכבר סתר דבריו הרב בעל תיו"ט יע"ש:

הלכה י

אם לשטיחה הפשיט וכו'. תימה דבגמרא אוקמוה למתניתין אליבא דר"נ בטומאה דרבנן דוקא ורבינו בס"פ כ"ג מהלכות כלים פסק כר"נ וכאן סתם הדברים ולא חילק בין טומאה דרבנן לדאורייתא וצ"ע (א"ה עיין מה שפירש הרב המחבר לקמן פכ"ג מהלכות כלים דין י"א). ועיין בישׁ"ש פרק העור והרוטב שעמד בזה:

הלכה טז

בהמה ששפעה חררת דם כו'. (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר לעיל פ"א מהלכות מטמאי משכב ומושב דין י"ד):

הלכה יז

נבלה שנתערבה. עיין ברכת הזבח (דף צ"ד ע"ד):

פרק ג

הלכה א

נבלת העוף הטהור כו'. עיין בערוך ערך דרס שכתב בדין זה דברים תמוהים וכבר תמה עליו הר"ש בפ"ח דפרה משנה ג' יע"ש:

הלכה ה

הכורך כזית מבשר נבילת העוף הטהור כו'. (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר פי"ד מהלכות מאכלות אסורות דין י"ב):

הלכה יא

והאוכל נצל של נבלת העוף הטהור ה"ז טהור. וכתב מרן ואע"ג שבנצל של בהמה כתב בפ"א שהוא ספק כתב כאן שהוא טהור משום דמשמע ליה דכיון דבנזיר פכ"ג איבעיא ליה אם יש נצל לבהמה משמע דבעוף פשיטא ליה דאין נצל דאל"כ הכי הל"ל נצל בשאר ב"ח או לא ע"כ ואני תמיה על זה דהא בגמרא בעו למיפשט בעיא זו אם יש נצל בבהמה או לא מדתניא המחהו באור טמא בחמה טהור ואי ס"ד דיש נצל בבהמה אפילו בחמה נמי וכך היא גירסת התוספות ורש"י ופירושה כך היא דאי אמרת בשלמא דאין נצל בבהמה ניחא הא דהמחהו בחמה דטהור משום דאע"ג דאכתי חזי לאכילת כלב מ"מ כיון דנמוח עפרא בעלמא הוא ולא מטמא אלא אי אמרת דיש נצל בבהמה אמאי אינו מטמא מדין נצל כיון דאכתי חזי לאכילת כלב ותירצו אימת קא ממחי לה בתר דאסרח בחמה כיון דאסרח ה"ל עפר כלומר דאפילו לכלב אינו ראוי והנה ברייתא זו מיירי בנבלת עוף וכמ"ש התוספות וכן הוא מפורש בפרק העור והרוטב ורבינו הביא לברייתא זו בפרק זה דין י' וראיתי לרש"י שכתב חלב נבלה שהמחהו באור נראה דמוקי לברייתא בנבלת בהמה והוא תימה ואי אמרת דפשיטא ליה לבעיין דבעוף ליכא נצל איך הביאו מברייתא זו ראיה דאין נצל לבהמה והנראה דגירסת רבינו היא כגירסתנו דגרסינן ואי ס"ד עד לכלב כו' והכוונה כך היא דלעולם פשיטא ליה דאין נצל בעוף אך בבהמה מיבעיא ליה ואמרו דלמ"ד דטומאה חמורה עד לגר ליכא בעיא דהא פשיטא דליכא נצל בבהמה דהא כיון דנצל הוא לא חזי לאכילת אדם כי קא מיבעיא ליה הוא למ"ד דטומאה חמורה היא עד אכילת כלב ולזה בעו למיפשט דע"כ טומאה חמורה אינה אלא עד לגר מדתניא בחמה טהור ואי אמרת בשלמא דעד לגר מש"ה בחמה טהור משום דלא חזי לאכילת אדם ואי ס"ד עד לכלב אפילו דחמה נמי דאכתי ראוי הוא לאכילת כלב וכיון דהכרחנו מברייתא זו דנבלה אינה אלא עד לגר ממילא איפשיטא בעיין דהא לא משכחת נצל בבהמה דהא איפסילא מאכילת אדם ותירצו דכיון דהמחהו בחמה אינה ראויה לכלב וא"כ הדרא בעיין לדוכתה אם יש נצל בבהמה אבל בעוף לעולם דפשיטא לן דאין נצל. אך יש לדקדק כפי דרך זה דהא מחלוקת זה דאם טומאה חמורה היא עד לגר או עד לכלב אין כאן עיקר המקום ולא הובא בכאן כי אם אגב גררא ועיקר המחלוקת הוא בפ"ג דבכורות וא"כ שם היה להש"ס להביא ברייתא זו להוכיח כמ"ד עד לגר. ודע דכפי סברת רבינו דס"ל דאין נצל בעוף יש לדקדק בברייתא דתני בחמה טהור והוי טעמא משום דאסרח ונפסל מאכילת הכלב למה לי משום דנפסל מאכילת הכלב ת"ל דאפילו ראוי לכלב אינו מטמא משום דהוי נצל ואין נצל בעוף. ונראה דס"ל לרבינו דנצל לא הוי

אלא היכא דנימוח מעצמו שנרקב ונעשה כעין ליחה אך היכא דנימוח ע"י חמה אין זה קרוי נצל ומש"ה איצטריך לטעמא דכיון דאסרח אינו ראוי לכלב:

הלכה יג

כיוצא בו עגלה ערופה כו'. ירושלמי פרק עגלה ערופה חד סב שאל לרבנן דקסרין עריפתה מהו שתטהר טריפתה מטומאתה וכו' יע"ש:

פרק ד

הלכה א

שמונה שרצים האמורין בתורה כו'. תניא בפרק העור והרוטב (דף קכ"ז) הצב למינהו להביא הערוד וכן הנפלים וסלמנדרא וכ"כ הר"ש בריש מס' כלים ולא ידעתי למה השמיט רבינו ברייתא זו:

הלכה ז

דם השרץ כבשרו כו'. לא איצטריך ה"ט אלא כדי שיהיה אב לטמא אדם וכלים אבל לטמא אוכלין ומשקין תיפוק ליה משום משקין טמאים וכדאיתא לעיל פ"א דין ד' ואין שיעור לטומאת משקין כמ"ש לקמן פ"ד מהלכות טומאת אוכלין דין ב' יע"ש:

הלכה יג

פחות מכעדשה כו'. (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר לקמן פ"ד מה' טומאת אוכלין דין א'):

פרק ה

הלכה א

ואחד הנוגע בה כו'. כתב מרן ובסוף זבים תנן בעל קרי כמגע שרץ כלומר שהוא ראשון כך כתב רבינו בפירוש משנה זו אך בפרק אלו דברים (דף ס"ז:) אמרינן דלטמא באונס הוא דמיון זה וכ"כ הר"ש בפי' המשנה ועיין בהר"ש פ"ק דכלים משנה א' ועיין בתוספות ר"פ המפלת (דף כ"ב) ד"ה אלא מעתה:

הלכה ט

אחד האיש ואחד האשה כו'. מ"ש מרן ולא מרבינן בת ג' שנים אלא מוי"ו וכו' מסוגיית הגמרא מוכח דוי"ו דואשה איצטריך לדרשא אחריתי ולא מרבינן בת ג' שנים מקרא אלא דהלכתא נינהו ואסמכוה אקרא (*א"ה עיין במ"ש הרב המחבר לעיל פ"ב מהלכות מטמאי משכב ומושב דין א). ומ"ש רבינו אם נגע בבשרה מבחוץ כאן חסר לשון וכצ"ל

לפיכך הבועל גדולה שלא כדרכה טהורה שלא טימא הכתוב בטומאת בית הסתרים אלא כדרכה וכן הוא בדפוס מ"ע:

פרק ו

הלכה א

טומאת ע"ז מד"ס כו'. בפרק העור והרוטב (דף קכ"ח) אמרינן א"ר ירמיה הרי אמרו המשתחוה לחצי דלעת אסרה מהו שתעשה יד לחבירתה תיקו ורש"י ז"ל פירש בלשון שני דלענין טומאת ע"ז קא מיבעיא ליה וכן נראה שהיא דעת הראב"ד בפ"ח מה' ע"ז דין ג' אך רבינו מפרש לה לענין איסור ע"ז ועיין בדברי התוס' ודוק:

הלכה ג

קצץ אבר ממנה כו'. (*א"ה עיין במ"ש הרב המחבר לקמן בסמוך דין ד'):

הלכה ד

נתפרקה ע"ז אעפ"י שההדיוט יכול להחזירה והרי כל איבריה קיימין אינה מטמאה ע"כ. וכתב מרן בעיא דלא איפשיטא ע"כ ואני תמיה דא"כ לא הו"ל לרבינו למימר אינה מטמאה אלא ה"ז ספק אם מטמאה וכי תימא משום דטומאת ע"ז היא מדרבנן פסק לקולא הא ליתא שהרי בדין ז' כתב כל דבר שמקריבין לה כו' ואע"פ שאין תקרובת ע"ז של אוכלין בטלים לעולם להתירה בהנאה אם בטלה הרי זו ספק לטומאה ע"כ ודין זה הוא בעיא דלא איפשיטא בפרק ר' ישמעאל ובפי"ב מהלכו' כלים דין ג' כתב כלי מתכות שנטמא בטומאה שהיא מד"ס כגון שנטמא בע"ז וכיוצא בה ונשבר והתיכו וחזר ועשה ממנו כלי אחר ה"ז ספק אם חזר לטומאתו הישנה או לא חזר ע"כ ודין זה ג"כ בעיא דלא איפשיטא בפרק ר' ישמעאל עלה נ"ג ואע"ג דאיכא תרתי דרבנן דעיקרא דדינא חזרת כלי מתכות לטומאתם הישנה אפילו בטומאה דאורייתא גזירה דרבנן היא כמבואר ואע"פ כן לא נמנע רבינו מלכתוב הרי זה ספק. ומלבד כל זה אני תמיה על מרן דבעיא זו דרב חמא בר גוריא הוא דוקא אליבא דר"ע וס"ל כרבה אבל לרבנן וכן לר' אליעזר אין מקום לבעיא זו כלל וא"כ לדידן דקי"ל כרבנן פשיטא דבעיא זו ליתא וא"כ איך כתב מרן בעיא דלא איפשיטא. ודברי רבינו ג"כ צריכים אצלי תלמוד דלפי הנראה מהסוגיא היקש זה דע"ז לדוה דאיצטריך לומר דע"ז אינה לאיברים הוא דוקא בע"ז של חוליות וכן פי' רש"י שם אבל היכא דנשתברה לא איצטריך היקשא אלא פשיטא לן דאינה מטמאה דאי אמרת דלנשתברה נמי איצטריך היקשא למה נדחקו בגמרא לומר דרב חמא אליבא דר"ע בעי אימא דלרבנן היא דאף דנשתברה אינה מטמאה משום דאינה לאיברים מ"מ

בע"ז של חוליות מיבעיא ליה לרב חמא וכן כתבו התוספות הכרח זה ולפי זה יש לתמוה על רבינו שכתב בדין ג' קצץ אבר ממנה כו' אינה מטמאה ויליף לה מהיקשא דדוה ולפי מה שכתבתי בקצץ לא איצטריך היקשא סוף דבר דברי רבינו ומרן צריכין אצלי תלמוד. ועלה בדעתי לומר דדוקא בעיא דרב חמא שלא נסתפק אלא כשהדיוט אין יכול להחזירה הוא דאמרינן דבעיא זו ליתא כי אם אליבא דר"ע דכיון דפשיטא לן דבהדיוט יכול להחזירה דמטמא ע"כ כי אתא היקשא הוא להיכא דהדיוט אין יכול להחזירה אבל לאיכא דבעי להך גיסא משכחת לה בעיא זו אליבא דרבנן דנהי דמהיקשא למדנו דע"ז של חוליות אינה מטמאה מ"מ אפשר דהיינו דוקא היכא דהדיוט אין יכול להחזירה הוא משום דכי מתברא דמי אבל ביכול להחזירה אפשר דמטמאה משום דכי מחברא דמי או דילמא לא שנא והכל למדנו מן ההיקש דאינה מטמאה ורבינו פסק כאיכא דאמרי דהא לרב חמא פשיטא ליה דבהדיוט יכול להחזירה דמטמא ומש"ה כתב מרן בעיא דלא איפשיטא דבעיא זו היא אליבא דחכמים ובזה נתיישבו דברי מרן וכן מ"ש רבינו דקצץ אינה מטמאה מהיקשא דדוה אפשר לדחוק וליישב דברי רבינו אך הקושיא האחרת דאמאי לא כתב רבינו ה"ז ספק אם מטמאה לא יכולתי ליישבה. וסבור אני לומר דרבינו פליג עליה דרש"י בפירושא דבעיא דרב חמא דרש"י פירש דבעי אליבא דר"ע דאקשיה לנדה למשא מי אמרינן להא נמי איתקש או דילמא לחומרא מקשינן כו' ולא יכולתי ליישב כפי פירוש זה צדדי הבעיא ואריכות דברי רב חמא ובקיצור הול"ל אי ר"ע אית ליה נמי היקשא דאיברים או לא ומאי האי דקאמר כמאן דמתברא דמי או דילמא הא לא מחסרא וכי טעמא לקרא קא יהיב וע"ק דמשמע דהיכא דהדיוט יכול להחזירה אף אם נאמר דר"ע אית ליה היקשא מטמאה ולא ימנע אם רבנן דאית להו היקשא בפירוש מודו בהדיוט יכול להחזירה א"כ למאי איצטריך לומר חלוקה זו אליבא דר"ע ואי פשיטא ליה דלרבנן מהני היקשא אף להדיוט יכול להחזירה מי הגיד לו לרב חמא שר"ע יחלוק על זה כפי הצד דר"ע אית ליה נמי היקשא לקולא. אשר ע"כ נראה לי דרבינו ס"ל דרב חמא ס"ל דלרבי עקיבא לית ליה היקשא לקולא ומש"ה פשיטא ליה היכא דהדיוט יכול להחזירה דמטמאה כיון דלית לן היקשא ואין לדמותה לנשתברה דאליבא דר"ע אינה מטמאה משום דכמאן דמתברא דמי אך היכא דאין הדיוט יכול להחזירה נסתפק דילמא לא צריך היקשא משום דכי מתברא דמי ואף ר"ע יודה בזה או דילמא הא לא מחסרא ולפי זה לא דמי לנשתברה וצריך היקשא ור"ע דלית ליה היקשא יחלוק בזה אבל אליבא דרבנן פשיטא ליה דהכל ממעט מן ההיקש ובזה הוא דפליגי האיכא דבעי עם רב חמא דלאיכא דבעי יש ספק אליבא דרבנן אי ממעטינן מן ההיקש אף היכא דהדיוט יכול

להחזירה ואליבא דרב חמא פשיטא ליה דהכל נתמעט מההיקש ובהכרח הוא לומר זה מדקבעי בעייתו אליבא דר"ע ולא אליבא דרבנן אלמא דס"ל דלרבנן ליכא ספיקא ופסק רבינו כרב חמא ומש"ה כתב דאינה מטמאה בשום צד ואין מי שיעמוד נגד דרך זה אלא דברי מרן ז"ל שכתב בעיא דלא איפשיטא וצ"ע:

הלכה ו

המכניס ראשו ורובו כו'. (*א"ה עיין במ"ש הרב המחבר לעיל פי"ו מהלכות טומאת צרעת דין ג'):

הלכה ח

יין שנתנסך כו'. מ"ש מרן ומטמא טומאת משקין ברביעית רבינו לא ביאר שיעור זה:

הלכה יא

אינו מטמא בגדים בשעת מגעו ולא אדם כו'. לא ידעתי למה נקט אדם וכלי חרס שהרי אפילו האב שמטמא במגע ובמשא הנוגע בהם אינו מטמא אדם וכלי חרס לפי שאלו אינם מקבלים טומאה לעולם מן האב עצמו וכן מבואר בפ"ו מהלכות מטמאי משכב ומושב ובפ"א מהלכות אלו:

הלכה יב

וכל אב טומאה כו'. לדעת הר"ש אינו כולל זה הכלל דהא איכא בועל נדה דמטמא במגע ובמשא ואין אדם הנוגע בו או הנושאו מטמא בגדים וכמ"ש לעיל פ"ג מהלכות מטמאי משכב ומושב יע"ש:

הלכה טו

אם נגעו באוכלין כו'. דברי מרן בזה הם תמוהים שהרי בפירוש פסק רבינו לעיל ספ"ה מהלכות פרה אדומה דפרים ושעירים הנשרפין אינם מטמאים אוכלין ומ"ש מרן כאן לא קאי כי אם לשורף ומה שתמה מרן על דין זה כבר נתן טעם לדבריו ז"ל בפירוש המשנה פ"ה דזבים משנה י' ועיין בתיו"ט שהאריך בדין זה וברכת הזבח (דף ע"א) ובתשובת מהר"ר צבי סי' ק"ז יע"ש:

פרק ז

הלכה ב

והוא שיהיו המשקין טמאים מחמת אב וכו'. עיין בדברי הר"י קורקוס שהביא מרן שכתב ולפי שיטת רבינו יצטרך לפרש וכו'. והנה בפירוש כ"כ לקמן פ"י דין ה' ועיין במ"ש רבינו בפירוש המשנה פכ"ה דכלים אההיא דתנן רמ"א לידים הטמאות והטהורות

ודבריו שם הם סותרים למ"ש כאן וצ"ע. ועיין בפרק שאחר זה דין י' בהשגת הראב"ד ועיין בפ"ב דטהרות משנה א' במ"ש רבינו בפירוש המשנה ועיין בהרע"ב פ"ק דשבת משנה ד' ובמ"ש בסוף זבים ועיין בתיו"ט (א"ה ועיין במ"ש הרב המחבר לקמן פכ"ח מהלכות כלים דין א'):

הלכה ג

כשגזרו על המשקין כו'. כתב הראב"ד אין השכל נותן כו'. ועיין לקמן פ"ג מהלכות כלים דין ד' (א"ה עיין בדברי הרב המחבר פ"א מהלכות כלים דין י"ג שביאר מחלוקת זה דהרמב"ם והראב"ד יע"ש):

פרק ח

הלכה ה

לפיכך אינו מטמא כו'. הראב"ד בפ"א מהלכות פסולי המוקדשין כתב דמטמא ועיין במ"ש מרן שם. ומ"ש רבינו ואם בשר פסח כו' יש לדקדק דלאיזה תכלית כתב רבינו דין זה דבני חבורה זריזים הם מאחר דקי"ל דכל יוצא אינו מטמא משום דהוי ספק ידים דאזלינן לקולא ובשלמא בגמרא נתנו טעם זה לפסח כדי שלא נפשוט הבעיא אי גזרו טומאה ביוצא או לא אבל לפי המסקנא דבעיין לא איפשיטא ואזלינן לקולא בכל ספק ידים למאי נ"מ טעם זה דבני חבורה ודוחק לומר שאם יבא אליהו ויפשוט הבעיא ויאמר דגזרו טומאה על היוצא אפ"ה בבשר פסח לא גזרו טומאה משום דזריזים הם. ונראה דלדידן נמי נ"מ מטעם זה לפי שאני סבור דאף דספק דרבנן לקולא היכא דאיכא ס"ס לחומרא אזלינן לחומרא (עיין פ"מ ח"א סי' ע"ה ודוק) כגון הא דקי"ל דאיסור דנפל לתוך היתר ואיכא רובא דהיתר ולא ידעינן אי איכא ששים אזלינן לקולא משום דששים הוא מדרבנן והגע עצמך שיש כאן חתיכת חלב שהוא ספק אם אסורה מדרבנן או לא ונפלה חתיכה זו לתוך חלב גמור וידעינן דיש בחתיכה זו המסופקת רוב אך לא ידעינן אם יש בה ששים דהשתא איכא ס"ס להחמיר ספק אם יש ששים ואת"ל דאיכא ששים אפשר דהחתיכה מצד עצמה היא אסורה אפשר דבכה"ג אזלינן לחומרא דלית לן למינקט תרי קולי ולומר דהחתיכה מצד עצמה היא היתר ויש ששים (א"ה עיין בדברי הרב המחבר פ"ד מהלכות בכורות בסוף הפרק ובפ"י מהלכות מקואות דין ו') ולפ"ז בנ"ד נמי היכא דהיו לפניו יוצא דבשר קדש ונותר או פגול ונגע באחד מהם ואינו יודע באיזה נגע איכא ס"ס להחמיר ספק שמא בנותר או בפגול נגע ואת"ל ביוצא נגע אימור שאף על היוצא גזרו אבל אם היה זה היוצא בשר פסח פשיטא דידיו טהורות דהא ליכא אלא חד ספק

דשמא נגע בנותר ובכה"ג הוו ספק ידים דאזלינן לקולא וכמבואר. אך קשה לדין זה מהא דתנן פ"ב דמקואות מ"ב מקוה שנמדד כו' אבל בטומאה קלה כגון אכל אוכלין וכו' וירד לטבול ספק טבל ספק לא טבל ואפילו טבל ספק יש בו מ' סאה ספק אין בו ספיקו טהור. ופירש הרע"ב ואפילו טבל דהשתא איכא תרתי לריעותא שמא לא טבל כלל ואפילו טבל שמא קודם טבילה נתחסר אפ"ה ספיקו טהור הרי הדבר מבואר דאף דאיכא ס"ס להחמיר מ"מ כיון דהוי טומאה קלה דהיינו מדרבנן אזלינן לקולא. אך אעיקרא דמילתא פירוש זה דהרע"ב אינו מוסכם דאפשר דמתניתין תרי מילי קתני וכ"נ שהוא דעת הר"ש שכתב ואפילו טבל כלומר י"ל בו ספק טבל כו' כנראה דס"ל דמתניתין מילי מילי קתני וכן הוא דעת רבינו בפ"י מהלכות מקואות דין ו' שכתב ואע"פ שנסתפק לו אם טבל או לא טבל או שנמצא המקוה חסר לאחר זמן. שוב ראיתי בתוספות עירובין (דף ל"ה) ד"ה ספק טבל שכתבו הך ס"ס נקט משום רבותא דסיפא דאפ"ה בטומאה קלה טהור וריצב"א פירש דאו או קתני כו'. ולא ידעתי אי פליגי לענין דינא או לא ובמקום אחר אאריך ומדברי רש"י שם נראה דאו או קתני ודוק. (א"ה תמצאנו בפ"י מהלכות מקואות דין ו' יע"ש):

הלכה ו

ואין טומאת ידים במקדש כו'. (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר פ"ד מהלכות ביאת מקדש דין ו'):

פרק ט

הלכה א

הבא ראשו ורובו במים שאובים וכו'. הנה שתי גזירות אלו הובאו בפ"ק דשבת (דף י"ג) וכתבו התוספות וא"ת ת"ל שהוא טבול יום וי"ל דנ"מ דאפי' העריב שמשו פוסל עד שיחזור ויטבול ואפשר שלזה כיון רבינו במ"ש בחלוקה הראשונה עד שיטבול. אבל יותר נ"ל לומר דכוונת רבינו היא לרמוז דלא בעי הערב שמש וכמ"ש בסוף דבריו מפני שטומאות אלו עיקרן מדבריהם. עוד כתבו התוספות וא"ת מ"ש דבטהור לא גזרו כי אם בנפל ולא גזרו נמי בביאה כמו בטבול יום. ונראה לר"י דבטהור לא רצו לגזור יותר אלא דוקא בנפילה כמו שרגילים להפיל עליהם מים שאובים אחר שטבלו במים סרוחים והיו נותנים עליהם שלשה לוגין מים שאובים ע"כ. וכ"כ בפ"ב דגיטין (דף י"ו) דעל טבול יום גזרו בביאה וכ"ש בנפילה אבל טהור דוקא בנפילה וכ"כ הר"ש פ"ג דמקואות מ"ד. אך רבינו חולק בדין זה שהרי כתב אפילו טהור כו' אם נפלו על ראשו וכו' או שבא ראשו

ורובו ה"ז כשני לטומאה. עוד אני מסתפק בדינים אלו בשיעור זה דשלשה לוגין לפי שלא ראיתי שנזכר שיעור זה כי אם בנפילה אבל בביאה לא הוזכר שיעור. והנה בסוף זבים תנן הבא ראשו ורובו במים שאובים וטהור שנפלו על ראשו שלשה לוגין מים שאובים וכן בפ"ק דשבת ובפ"ב דגיטין שהביאו משנה זו הביאו אותה כסדר הזה שלא הזכירו שלשה לוגין כי אם בנפילה. ואין לומר שהחילוק הוא בין טבול יום לטהור דבטהור לא גזרו כי אם בשלשה לוגין אבל בטבול יום לא הא ליתא וכמבואר בדברי רבינו דבין בטבול יום בין בטהור נקט שיעור זה דשלשה לוגין בנפילה. וראיתי בתיו"ט בסוף זבים שכתב ומסתבר דבא ראשו וכו' נמי בשלשה לוגין היא כיון דהא בהא תליא וכן מוכיח לשון הרמב"ם כו'. עוד הביא ראיה ממ"ש הרא"ש בסוף נדה דגריס בש"ס ונתנו ע"ג שלשה לוגין כו'. וגירסא זו דהרא"ש כך היא גירסת התוספות בפ"ק דשבת ופ"ב בגיטין. אך עדיין אני סבור לומר דודאי עיקר הגזירה היתה שהיו מפילים על עצמם שלשה לוגין שזהו השיעור למי שרוצה להפיל על עצמו כדי להעביר הסרחון וגזרו בנפילה בזה השיעור אך בביאה אפשר דאפילו פחות מזה השיעור דכל שהוא דרך ביאה לא נתנו חז"ל שיעור ודברי רבינו הכי דייקי שהוא מחלק בין נפילה לביאה (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר לעיל פי"ג מהלכות פרה אדומה דין י"א). הן אמת שדברי רבינו שבדין ד' פשטן נראה דבין בביאה ובין בנפילה השיעור הוא שלשה לוגין. ומ"מ יש לדחות דלא קאי אלא למאי דסמיך ליה דהיינו שנפלו עליו. שוב ראיתי בפ"ק דמכות (דף ד') דאמרינן חבית מלאה מים שנפלה לים הגדול הטובל שם לא עלתה לו טבילה חיישינן לשלשה לוגין שלא יהיו במקום אחד. ופירש"י לא עלתה לו טבילה שמא כל מים שהיו בחבית עומדות יחד ושמא בא זה ראשו ורובו במים שאובים וזה אחד מן הפוסלים את התרומה. והנראה דרש"י ס"ל שדין זה לא נאמר כי אם אתרומה משום דלחולין הא קי"ל דמקוה שיש בו ארבעים סאה ונפלו בו שלשה לוגין לא פסלוהו ופשיטא דלא גרע ים הגדול ממקוה שלם אלא דהכא משום לתא דתרומה נגעו בה דנהי שהטבילה היא כהוגן מ"מ איכא למיחש שמא בא ראשו ורובו בשלשה לוגין מים שאובים. ולפ"ז יש ללמוד מסוגיא זו דאף בביאה נאמר שיעור זה דשלשה לוגין. וא"ת מאי איריא דנקט הטובל שם לא עלתה לו טבילה דמשמע דמיירי בשהיה טמא כבר כיון דלא מיירי אלא לתרומה לימא דאפילו טהור שטבל שם פוסל את התרומה וי"ל דס"ל לרש"י כר"י דבטהור לא גזרו כי אם בנפילה ולא דרך ביאה ודין זה לא שייך כי אם דרך ביאה כמבואר ועיין לקמן פ"ו מהלכות מקואות דין י' במ"ש מרן ז"ל:

הלכה ה
נעשו ידיו שניות כו'. תנן בפט"ו דכלים משנה ו' כל הספרים מטמאים את הידים חוץ מספר העזרה ופירש הרע"ב ס"ת שכ"ג קורא בו ביוה"כ דליכא למיחש שמא יניח אוכלין של תרומה אצלו מפני מוראו וחשיבותו ולא ידעתי למה השמיט רבינו דין זה מאחר שהיא משנה סתמית בלתי מחלוקת. שוב ראיתי להר"ש שכתב די"א ספר שכתב עזרא ואפשר שזהו דעת רבינו ז"ל ומשום דהוי מלתא דלא שכיחא השמיטו ועיין במ"ש רבינו בפירוש המשנה וצ"ע:

פרק י

הלכה ב
כל הטעון כו'. מ"ש מרן ויש שאינן טעונים הערב שמש כו' עיין ריש פירקין דלעיל:

פרק יא

הלכה ו
חיבורי אוכלין כו'. מ"ש מרן וטעם רבינו נראה שהוא כו'. עיין לקמן פי"ב דין ט' ועיין ברכת הזבח (דף ע"א ע"ב ודף צ"ה סוף ע"א):

הלכה ח
וכן רביעי בקדש כו'. עיין ברכת הזבח (דף ל"ד ע"ב) שהאריך בזה ודו"ק:

הלכה יד
ותשלומי תרומה. פירוש האוכל תרומה בשוגג והכי איתא בירושלמי פ"ו דתרומות ועיין במ"ש הר"ש ריש פ"ו דתרומות:

פרק יב

הלכה ט
היו שני צבורין כו'. עיין במ"ש מרן לעיל פי"א דין ו' ודוק:

הלכה י
אוכל קדש שנטמא כו'. גרסינן בפרק הקומץ עלה כ"ד בעי רבא עשרון כו' מי אמרינן שבע ליה טומאה או לא. והנה העולה מן הסוגיא דכל דבר שנטמא טומאה קלה חל עליו עוד טומאה חמורה אבל אם שתי הטומאות הם שוות בין שיהיו קלות בין שיהיו חמורות מי אמרינן שבע ליה טומאה ואינם חלים בזה אחר זה ואצ"ל אם הראשונה היא

חמורה והשניה קלה שאין השניה חלה ובזה נסתפק רבא והיכא דשתי הטומאות באות כאחד אז אליבא דכ"ע חלו שתיהם ולא אמרינן שבע ליה טומאה ואביי ס"ל דאפילו בזה אחר זה והטומאה הראשונה היא חמורה והשניה קלה חלה השניה דהא ס"ל דמאי דקאמר רבי יוסי אלא שאם נגע בו הזב טמא מגע הזב הוא אפילו אם הנגיעה היתה לבסוף וכמבואר בסוגיא שם. והנה אביי דס"ל דלא אמרינן שבע ליה טומאה הביא ראיה לדבריו מההיא דתנן במסכת כלים פכ"ז מ"ט סדין שהוא טמא מדרס ועשאו וילון טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס א"ר יוסי וכי באיזה מדרס נגע זה אלא שאם נגע בו הזב טמא מגע הזב כי נגע בו מיהא הזב טמא ואפילו לבסוף שהיה טמא מדרס ואח"כ מגע הזב אמאי לימא שבע ליה טומאה והשיב לו רבא וממאי דהאי שאם נגע בו הזב לבתר מדרס דלמא מקמי מדרס דהויא ליה טומאה חמורה על טומאה קלה אבל הכא דאידי ואידי טומאה קלה לא ע"כ. והנה לפי סברת אביי דאית ליה דלא אמרינן שבע ליה טומאה צ"ל דאיירי בבגד שלא נקפל משדרס עליו הזב לפי שאם נקפל למה לי אלא שאם נגע בו הזב תיפוק ליה שנטמא משום שנגע קצתו בקצתו. ועוד צ"ל דלא איירי בשדרס עליו ערום או נעול בדבר שמטמא מדרס דאי אתיא ליה מדרס ומגע בבת אחת לא אמרינן שבע ליה טומאה וכדמסקינן אלא כגון שיש פשוטי כלי עץ או דברים שאין מטמאין מדרס מפסיקין ע"כ דברי התוספות שם. והנה מ"ש דאיירי בבגד שלא נקפל הוא דוקא אליבא דאביי דאית ליה דלא אמרינן שבע ליה טומאה בשום ענין ואפילו בזה אחר זה ואפי' מטומאה חמורה לטומאה קלה וכמבואר. אך אליבא דרבא דמוקי לדרבי יוסי דקאמר שאם נגע בו הזב מקמי מדרס מיירי מתניתין אפילו בבגד שנקפל וזה פשוט אך מ"ש עוד דמיירי בשלא דרס ברגלו ערום או נעול בדבר שמטמא מדרס הוא דבר השוה לכל בין לאביי ובין לרבא. עוד הביא אביי ראיה לדבריו מסיפא דקתני מודה רבי יוסי בשני סדינין המקופלין ומונחין זה על זה וישב זב עליהן שהעליון טמא מדרס והתחתון טמא מדרס ומגע מדרס והנה פירוש ברייתא זו כתבו התוספות בפרק בהמה המקשה עלה ע"ב דמיירי שיש אויר בין הסדינין שמונחין על גבי קונדיסין זה למעלה מזה וישב זב על העליון עד שהכביד העליון שנגע בתחתון וכגון שפשוטי כלי עץ מפסיק בינו לסדינין ולפי זה בעליון קודם המדרס למגע ובתחתון באים בבת אחת שהכביד על העליון עד שהגיע לתחתון ונטמא מדרס מחמת הזב ומגע מדרס מן הסדין העליון ושניהם באים בבת אחת וכ"כ כאן דמיירי שיש אויר קצת ביניהם דאי בזה ע"ג זה ממש אם כשישב הכביד על שניהם בבת אחת א"כ עליון נמי ניטמא מגע מדרס כמו תחתון ואם מכביד על העליון תחלה א"כ קדם לתחתון מגע למדרס לפי שכשנוגע

בעליון נטמא משום מגע וטומאת מדרס לא מטמא תחתון עד שיכביד עליו וכשקדם טומאה קלה כ"ע מודו דטומאה חמורה חלה עליו ולא אמרינן שבע ליה טומאה אבל כשיש אויר ביניהם כי אתי זב ויתיב אעליון מיד כשנוגע עליון בתחתון אתי לתחתון מדרס ומגע בבת אחת ולעליון קדם מדרס למגע ומהכא רצה אביי להוכיח דלא אמרינן שבע ליה טומאה והשיב לו רבא התם בבת אחת הכא בזה אחר זה והקשו התוספות דאמאי איצטריך לשנויי שיש חילוק בין בת אחת לזה אחר זה אימא דברייתא מיירי במקופלים זה בזה והכביד על העליון תחילה וקדם לתחתון מגע למדרס ותירצו דסבר דפשטא דברייתא משמע דמכביד על שניהם בבת אחת ועוד דא"כ מאי מודה היינו מאי דקאמר ר"י במתני' אלא שאם נגע בו הזב אימא מגע הזב דאוקימנא מקמי מדרס עוד הקשו התוספות לאביי דלית ליה חילוק בין בבת אחת לזה אחר זה תיקשי ליה מאי שנא תחתון מעליון ועליון נמי ליטמא במגע ומדרס דהא קא נגע בתחתון ותירצו דיודע היה אביי שיש חילוק אלא לרבא היה מקשה משום דאית ליה שבע טומאה אפילו היכא דמהני מגעו לטמא החצי עשרון אחר דא"כ אפילו בבת אחת נימא שבע ליה טומאה ולא ליחול עליה טומאה א"כ משוה בבת אחת לזה אח"ז דלעיל דהוי קלה על קלה ע"כ וכוונתם מבוארת דאביי מודה דיש חילוק בין בבת אחת לזה אחר זה אלא דהוה סבור דבעיא דרבא דעשרון אף שהוא זה אחר זה הוא מדמי ליה לבת אחת מתרי טעמי חדא דמהני מגעו לטמא החצי עשרון האחר. ועוד משום דהוי קלה על קלה ולא גרע קלה על קלה בזה אחר זה מקלה וחמורה בבת אחת ורבא השיב לו דשאני בבת אחת אבל בזה אחר זה אף דמהני מגעו לטמא החצי עשרון האחר ואף דהוי קלה על קלה אמרינן שבע ליה טומאה וא"ת רבא מאי מספקא ליה הא תנן בשני סדינים שיש חילוק בין תחתון לעליון אלמא דבזה אחר זה אמרינן שבע ליה טומאה ובעיא דרבא הוא בזה אחר זה הא לא קשיא ובמה שכתבנו בשם התוספות ניחא ומאי דפשיטא ליה לאביי ספוקי מספקא ליה לרבא דפשיטא ליה לרבא דבזה אחר זה אמרינן שבע ליה טומאה אך גבי עשרון נסתפק אף שהוא בזה אחר זה אי מדמינן ליה לבת אחת כיון דמהני מגעו לטמא חצי עשרון א"נ דנסתפק דע"כ לא אמרינן בזה אח"ז שבע ליה טומאה אלא בקלה וחמורה אבל בקלה וקלה לא. הכלל העולה דאליבא דכ"ע היכא דקדם טומאה קלה חייל עליה אח"כ טומאה חמורה וזהו מאי דקאמר רבי יוסי אלא שאם נגע בו הזב טמא מגע הזב דאוקימנא מקמי מדרס ובבת אחת נמי אליבא דכ"ע לא אמרינן שבע ליה טומאה והיינו ההיא דשני סדינין דאמרינן דתחתון טמא מדרס ומגע מדרס והיכא דקדם טומאה חמורה פשיטא דתו לא חייל עליה טומאה קלה והיינו דאמרינן גבי שני סדינין אני מסתפק

דאפשר דספיקא של רבא הוא משום האי טעמא ואביי פשיטא ליה דקלה וקלה אף שהוא בזה אח"ז דינו שוה לבת אחת דקלה וחמורה או דילמא דאליבא דכ"ע כל שהוא בזה אחר זה אף שהוא קלה וקלה אמרינן שבע ליה טומאה וספקו של רבא הוא משום דמהני מגעו החצי עשרון האחר וכמו שכתבנו לעיל וכעת אין בידי להכריע והנה בעיא זו דרבא לא איפשיטא וכן כתב רבינו בפירקין אוכל קדש כו' יש בדבר ספק אם נפסל הטהור כו' ע"כ ומ"מ נראה דכיון דדין זה דצירוף כלי הוא מדרבנן וכמו שכתב רבינו בדין ז' נראה דאזלינן לקולא וכמ"ש רבינו בריש פי"ד דספק דברי סופרים לקולא ואין חילוק בין ספק דמציאות לספק הלכה שהרי כתב רבינו בפ"ח דין ה' בשר קדש שיצא חוץ למחיצתו הרי הוא ספק אם מטמא את הידים או לא לפיכך אינו מטמא שספק טומאת הידים טהור ע"כ הרי שדימה ספק דמציאות לספק הלכה ולא ידעתי למה לא ביאר רבינו כאן גבי צירוף דאינו מצרף כיון דהוי ספק מד"ס. ודע שראיתי לרש"י בפרק בהמה המקשה שכתב אלא שאם נגע בו הזב ברגלו ערום כשדרס עליו או לאחר שדרס עליו כו'. ודבריו תמוהים דבזה אחר זה אינו חל טומאה קלה על טומאה חמורה אליבא דכ"ע וכדאיתא בפרק הקומץ וכבר הקשה הרמב"ן קושיא זו לרש"י אלא שמדבריו שם נראה דבזה אחר זה מטומאה חמורה לטומאה קלה ספוקי מספקא ליה לרבא וזה אינו וכמבואר שם:

ודע שהתוספות חולין (דף ע"ב) הקשו דכפי המסקנא מוכח דבזה אחר זה אמרינן שבע ליה טומאה ובפרק העור והרוטב (דף קכ"א) אמרינן החותך כזית בשר מן החי חשב עליו ואחר כן חתכו טמא ופריך בית הסתרים היא ומשני ר"מ היא והשתא היכי חייל אחר המחשבה טומאת אוכלין דקיל אטומאת אבר מן החי דחמיר ותירצו דטומאת אוכלין חמיר שראוי להצטרף עם פחות מכביצה אוכלין אבל קודם שיחשב עליהם לא היה ראוי להצטרף ע"כ וכ"כ בפרק הקומץ וכתבו עוד שם ואין לתרץ דהא דחשב עליו ואח"כ חתכו טמא משום דטומאת בית הסתרים מטמא דמוקי לה כר"מ ע"כ. ולא ידעתי מה יושיענו זה דהא טומאת אוכלין לא באה אלא לאחר המחשבה וא"כ קדם טומאה חמורה דאבר מן החי לטומאה קלה דאוכלין ובשלמא בהך דסדין ועשאו וילון שפיר קאמר ר"מ דטמא משום מגע מדרס משום דטומאת מדרס ומגע מדרס באה כאחת ובבת אחת לא אמרינן שבע ליה טומאה דמגע אבר מן החי לא באה אלא לאחר המחשבה ובתחילה קודם המחשבה לא היה מקבל טומאה משום דלא היה חשיב אוכל וא"כ נמצא דקדם טומאה חמורה לטומאה קלה ובזה אחר זה אמרינן שבע ליה טומאה עוד הקשו התוספות בפרק הקומץ מהא דתנן סנדל שנפסק אחת מאזניו ותקנה טמא מדרס

נפסקה שניה ותקנה טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס ופריך מ"ש ראשונה דהא קיימא שניה שניה נמי הא מיתקנה ראשונה ומשני פנים חדשות באו לכאן והשתא אימת אתיא ליה אי קודם שנפסקה ראשונה א"כ כמו שטהר מן המדרס דהא שבע ליה טומאה ע"כ ויש חסרון לשון בדברי התוספות והרואה דברי התוספות בפרק אלו קשרים ובפ"ב דעירובין יתלבנו לו הדברים. ומ"ש התוספות דמיירי דכשתיקן אזן ראשונה חל על האזן מגע מדרס בבת אחת הוא תירוץ ר"י שכתבו התוספות בשבת ובעירובין. עוד כתבו בשם ר"ש דלא שייך שבע ליה טומאה בטומאה הבאה בעצמו כו' וגם דברי ר"ש הללו הובאו בתוספות שם. והנראה מדברי ר"ש דס"ל דמתניתין דסנדל אתיא כר"מ דאית ליה דטומאת בית הסתרים מטמא והתוספות בעירובין ובשבת דחו דבריו דהא לא קי"ל כר"מ יע"ש. ודע דהתוספות חולין (דף ע"ב) הכריחו חילוק זה דהר"ש דבטומאה הבאה מגופו לא אמרינן שבע ליה טומאה מההיא דפרק הקומץ דלאביי דלא שאני ליה בין בבת אחת לזה אח"ז אמאי לא פשיט לבעיא דרבא מדברי ת"ק דרבי יוסי דאית ליה דסדין ועשאו וילון דטהור מן המדרס וטמא מגע מדרס אלמא דלא אמרינן שבע ליה טומאה אלא ודאי דכשהטומאה באה מגופו לא אמרינן שבע ליה וחל אפילו קל על חמור אפילו בזה אח"ז. והתוספות דחו הכרח זה דלא בעי למיפשט מדר"מ דהא רבי יוסי פליג עליה מהאי טעמא ולהכי לא פשיט אלא מרבי יוסי ע"כ. וכוונתם היא דהו"מ למדחי דטעמא דרבי יוסי דפליג את"ק הוא משום דהוה ס"ל דאמרינן שבע ליה טומאה אפילו בבת אחת ומש"ה מכריח מדברי רבי יוסי דאית ליה בפירוש דבבת אחת לא אמרינן שבע ליה טומאה אבל לעולם קושטא דמלתא הוא טעמא דרבי יוסי דפליג את"ק הוא משום דס"ל דז"ל דבית הסתרים אינו מטמא וכ"כ בפירוש בפרק הקומץ יע"ש. וראיתי לרבינו בפירוש המשנה פכ"ז דכלים אמתניתין דסדין שפירש אא"כ נגע בו הזב אחר שעשהו וילון וטמא אותו ישוב אותו ראשון כו' והרואה סוגיית הגמרא דפרק הקומץ יראה דכוונת רבי יוסי באומרו אא"כ נגע בו הזב הוא או קודם שדרס או שדרס ברגלו יחף דבאה מדרס ומגע מדרס כאחת דאי לאחר שעשאו וילון פשיטא ולא היה צורך לאומרו וצ"ע (א"ה עיין לקמן פכ"ג מהלכות כלים סוף דין ט' ועיין עוד בזה בפ"ז מהלכות כלים דין י"ב כי שם ביאר הרב דברי התוספות הנזכר באורך) ועיין בתוספות שבת (דף צ"א) ד"ה פחות מכביצה אוכלין שהיה בבית טמא ואח"כ זרק עליו עוד פחות מכביצה דזה פחות מכביצה שזרק לא נטמא משום דאין בו כביצה ואינו מצטרף עם כביצה שהיה מקודם משום דההוא כבר היה טמא ושבע ליה טומאה והביאו הסוגיא דפרק הקומץ

שכתבתי יע"ש. (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר פרק י"ח מהלכות שבת דין ז"ך ועיין לקמן בפ"ד מהלכות טומאת אוכלין דין א'):

הלכה יג

אוכלים נגובים כו'. מ"ש מרן ואפשר דתיבת הקדש מכשרתן דאורייתא היא כו'. עיין בספ"י מהלכות טומאת אוכלין ועיין בפ"ו מהלכות איסורי מזבח דין ח' ובמ"ש מרן שם:

פרק יג

הלכה יג

ועל מי רגלי אדם טמא. עיין בפ"ק דשבת (דף ט"ו) בדברי רש"י והתוספות שם:

פרק יד

הלכה ב

ואין מורין לו לטבול במקוה זה כו'. (א"ה דין זה ודברי מרן הכל יתבאר בדברי הרב המחבר לקמן פ"י מהלכות מקואות דין ו' יע"ש):

פרק טו

הלכה ה

ספק עומד ועובר כו'. עיין לעיל פ"י מהלכות טומאת צרעת דין י"ב ובמ"ש מרן שם ודוק:

הלכה י

ומחט שנמצאת שבורה או חלודה כו'. עיין בירושלמי פ"ג דגיטין אמתני' דהמניח פירות להיות מפריש עליהם תניא אם הניחם שיפה ובא ומצאם חלודה כו'. ולא ידעתי למה השמיט רבינו דין זה דמחט שאמרו בירושלמי:

פרק טז

הלכה ב

אבל אם היו שלשה ברה"י כו'. עיין במ"ש הראב"ד בפ"ט מהלכות נזירות דדוקא כשהג' הם במעמד אחד הוי כר"ה אבל אם אינם במעמד אחד אף שהם בחצר אחת חשיב רה"י ורבינו שם חולק עליו דכל שהם בחצר אחת חשיב ר"ה. ונראה שדעת רש"י הוא כרבינו ממ"ש ר"פ ב' נזירים ומדברי התוס' שם נראה דס"ל כהראב"ד. ודע שכתב הרשב"א

בחידושיו פ"ק דנדה אההיא דתרגמא זעירי בשחברותיה נושאות אותה במטה דדוקא בג' אנשים חשיב ר"ה אבל בנשים אפילו מאה כחד דמיין יע"ש:

פרק יט

הלכה א

שני שבילין אחד טמא ואחד טהור וכו'. דינים אלו הם בפ"ה דטהרות מ"ג ודע דבאדם אחד שהלך בב' השבילין אין חילוק בין בא לישאל בבת אחת לזה אחר זה דבחלוקה הראשונה פשיטא דלא בא לשאול אלא על ההילוך הב' שהרי כבר טבל ונאכלו הטהרות הראשונות ומאי דהוה הוה ובחלוקה השניה שהיו הטהרות הראשונות קיימות כבר כתב הר"ש דחד בתרי זימני לא שייך לטהר בקיימות דאפילו בשנים כשבאו לישאל בבת אחת טמאים וחד אפילו בזה אחר זה כבבת אחת דמי ובחלוקה השלישית דהיינו אם לא טהר בינתים לגבי הב' פשיטא דישרפו והראשונות ג"כ תלויות מטעמא דכתב הר"ש דדמי כבת אחת. אך מה שאני מסתפק בדין זה הוא במאי דקתני ונאכלו קודם ההזייה והטבילה וההליכה הב' דבשלמא אי הוה נקיט לה קודם ההליכה אפשר דטעמא הוא משום דאם כבר הלך ועשה טהרות ואח"כ נאכלו הראשונות פשיטא דהב' תלויות כיון דבשעה שעשה הטהרות השניות היו ראשונות קיימות ומן הדין היו שיהיו שניהם תלויות לא בשביל שנאכלו נטהר הב' אלא שלפי זה אם נאכלו קודם עשיית הטהרות הב' אף שנאכלו אחר ההזייה והטבילה וההילוך הטהרות הב' טהורות לפי שבשעה שאכל הראשונות כדין אכל וא"כ לישנא דמתני' לאו דוקא וסבור אני לומר דמתני' מיירי בשאכלם המהלך ומש"ה נקט דדוקא כשאכלם קודם ההזייה דאי לאחר ההזייה פשיטא דאף הב' טמאות ממ"נ אם השביל הב' טמא הרי נטמאו הטהרות השניות ואם השביל הראשון היה טמא הרי הטהרות הראשונות נטמאו וזה שאכל אוכלין טמאים נטמא וחזר וטימא הטהרות השניות ומש"ה נקט דאכלם קודם ההזייה דהשתא הטהרות השניות הם טהורות משום דאמרינן דהשביל הראשון היה טמא אבל לעולם דאם לא אכלם הוא אף שנאכלו לאחר ההילוך השני כל שנאכלו קודם עשיית הטהרות השניות הטהרות השניות טהורות. וממה שנכתוב לקמן יתבאר דאם אכלן אחר קודם עשיית הטהרות הב' כל שהיו קיימות הטהרות הראשונות בשעה שהלך זה בשביל השני זה המהלך והטהרות השניות שעשה כולן ספק טמאין מדרבנן שהרי בשעה שהלך ע"כ אחד מהם טמא ודאי או הטהרות הראשונות או המהלך ומאי דקתני ועשה טהרות בהלוך השני משום סיפא נקטיה ועיין לקמן. שוב דקדקתי בזה וראיתי דאפשר דמתני' איירי דוקא

בשאכלם הוא ומש"ה קתני ונאכלו קודם ההזייה וטעמא דמילתא הוא דנראה דלאו דוקא בעשה טהרות אלא ה"ה אם נגע באחד וטבל וחזר ונגע באחר ששני האנשים הללו הם טמאים מספק משום דטומאתם מכח אחד הוא וע"כ אחד מהם טמא ודאי שניהם טמאים מספק. כללא דמילתא אין אנו מטהרים מספק אלא בדבר שאין שם דבר אחר שיכחיש זה ההיתר כגון שכבר נאכלו הראשונות אבל אם נגע בהילוך הראשון אדם אחר או שאכל הטהרות הראשונות כשהלך זה בשביל השני ועשה טהרות לא נטהר השניות משום דאם נטהר השניות נמצא דהאדם שאכל הראשונות טמא ודאי שאכל אוכלין טמאים וכיון שעכ"פ אחד מהם טמא או האדם או הטהרות השניות שניהם טמאים מספק. ונראה דזה הוא מה שאמרו בתוספתא זה הכלל אדם באדם טהרות בטהרות אדם בטהרות וטהרות באדם הרי אלו מוכיחות נאכלו ראשונות נטמאו או שאבדו עד שלא נעשו שניות שניות טהורות משנעשו שניות שניות תלויות ע"כ. ונראה דזה הוא פירושה דבין שבפעם הראשון נגע באדם ובפעם השני נגע באדם אחר או שהיו טהרות בטהרות כגוונא דמתניתין או שבהלוך הראשון נגע באדם ובב' עשה טהרות או בהיפך שבתחלה עשה טהרות ובהלוך השני נגע באדם הרי אלו מוכיחות זה על זה שאם נאכלו הראשונות השניות טהורות והא דנקט עד שלא נעשו שניות שניות טהורות דמשמע דאפילו לאחר הזיה והילוך שני היינו משום דבתוספתא נקט נטמאו או שאבדו ובהני גווני אפילו שנטמא או שאבד לאחר ההילוך השני קודם עשיית הטהרות השניות השניות טהורות אבל במתניתין דקתני נאכלו ע"כ מיירי בנאכלו קודם ההזיה וכדפרישית דאי באכלם אחר כל שהאוכלן קיים הו"ל כשתיהן קיימות ואי באכלם ההולך ע"כ מיירי באכלם קודם הזייה דאי לאחר הזייה הטהרות הב' ממה נפשך הם טמאות בודאי ומיהו לא ידעתי אמאי לא נקט במתני' נטמאו או נאבדו כי היכי דקתני להו בתוספתא ואפשר דתנא דמתני' רצה לאשמועינן דלאו דוקא טהרות בטהרות שהם ממין אחד דה"ה אדם בטהרות ולמדנו זה במאי דקתני ונאכלו קודם ההזייה משום דאי אכלם אחר הוי אדם בטהרות ושניהם טמאים מספק אבל אי הוה נקיט ליה בנטמאו או נשרפו היה מוכרח לומר דאף אם נשרפו או נטמאו קודם עשיית הטהרות השניות דטהורות ולא למדנו אדם בטהרות אי הוי כשתיהן קיימות להכי נקט לה בנאכלו ומ"מ על רבינו יש לדקדק למה לא ביאר לנו דין זה. עוד נ"ל דאף בשאכלם אחר אף שהוא אדם באדם אם טבל האיש הראשון השניות טהורות דומיא דנטמאו כיון דאם נטהר השניות אין כאן דבר מנגד לטהרה זו מה לי נטמאו מה לי אם טבל ודוקא אם טבל קודם עשיית הטהרות השניות וכדכתיבנא וכן צ"ל דאם אכלם טמא הו"ל כנשרפו וכל שאכלם קודם עשיית

השניות השניות טהורות ומכאן נ"ל דהא דאמרינן בהלכות תערובות שאם נפלה אחת מן התערובות לים הגדול או שנאכלה דהותר התערובות דהיינו דוקא בשנפל או נאכל קודם שנודע הספק אבל אם נודע הספק וכבר נאסרו כולן מדרבנן כי נפל או נאכל אחד מהם לא הותרו דומיא דמתני' דדוקא אם נטמאו או נאכלו קודם שבא הדבר לכלל ספק הותרו הטהרות השניות הא אם כבר בא הדבר לכלל ספק בעודן קיימות אם שוב נשרפו או נאכלו או נטמאו לא מהני. וכ"ת שאני התם דהוי איסור דרבנן דהא מן התורה בטל ברוב ומש"ה אפילו נפלו לאחר שנודע הספק מהני הא ליתא דה"נ בב' שבילין אין טומאתם כי אם מדרבנן דמן התורה אפילו שתיהן קיימות טהורות דמוקמינן כל חד וחד בחזקתם וכ"כ ר"ש בפ"ח דתרומות מ"ח והדבר מוכרח מצד עצמו שאם היתה ספק טומאתן מן התורה לא היינו מקילין בנאכלו או בנטמאו דדוקא באיסורים דרבנן תלינן להקל בנפל אחד מהם לים הגדול וכמו שנתבאר בדברי הפוסקים וכן נראה מדברי התוספות בפ"ק דפסחים עלה ט"ו ד"ה חבית דאוקמוה להההיא דחבית כגון שתי חביות ברה"י ונגע באחת מהן ואינו יודע באיזו ומדלא מוקי לה בב' שבילין וכמתני' משמע דס"ל דמתני' מדרבנן וההיא דחבית משמע דהוי מן התורה וכדמוכח במסכת בכורות (דף ל"ג) דמוכח להו מקראי וכמ"ש הרא"ש ז"ל ועוד דממקום שהכריחו הר"ש והתוספות דאף ברה"י היכא דעכ"פ אחד מהם טהור ודאי לא מטמאינן ליה בודאי אלא אמרינן שכולם ספק מאותו מקום יש ללמוד דבר"ה אפילו שעכ"פ אחד מהם טמא בודאי שניהם טהורים מן התורה וכמו שהכריחו התוספות ר"פ שני נזירים ד"ה באומר וכ"כ בריש נדה ד"ה והלל ועוד דהתוספות כתבו בפ"ק דפסחים עלה י' דבשני בני אדם אפילו שבאו לישאל בבת אחת מן התורה טהורים ולא מחלקינן בין באו לישאל בבת אחת לזה אחר זה אלא מדרבנן והכא באדם אחד דומה לשני בני אדם שבאו לישאל בבת אחת וכמו שכתב הר"ש וזה פשוט דספק טומאה דמתניתין הוי מדרבנן. אך את זו אדרש דודאי מתני' בר"ה מיירי וכמ"ש הר"ש וכ"כ הרב תי"ט וסתם שבילין הוו ר"ה לטומאה וכדתנן בפ"ו דטהרות מ"י וממקומו מוכרח דקתני דאם נאכלו והלך בשני ועשה טהרות דטהורות ואי ברה"י פשיטא דאינם טהורות דכיון דספק טומאה ברה"י ספיקו טמא וכי בשביל שנאכלו הראשונות נטהרו השניות אך היכא דהראשונות קיימות אני מסתפק אי אמרינן אלו ואלו ישרפו כדין כל ספק טומאה ברה"י או דילמא שאני הכא דע"כ אחת מן הטהרות הללו טהורה בודאי וכיון שכן אמרינן דאלו ואלו תלויות ודמי לשני בני אדם שהיו ברה"י ונפלה טומאה ביניהם ואין אנו יודעים איזה מהם נטמא שכולם הוו ספק טמאים וכדמוכח ההיא דר"פ שני נזירים ודמיא להההיא דכתבו הר"ש והתוספות ז"ל דפירשו

למתני' דחבית בשתי חביות שהיו ברה"י ונגע ואינו יודע באיזו מן החביות נגע: **עוד** אני מסתפק את"ל דאף בשני שבילין ברה"י אם קיימות הראשונות אלו ואלו תלויות אם נאכלו הראשונות מהו שיחזרו השניות לדינם ויהיו ככל ספק טומאה ברה"י דשורפין עליהן את התרומה דכי היכי דמהני לן נאכלו בר"ה לעשות אותו ככל ספק טומאה בר"ה דטהור הכי נמי ברה"י מהני לן נאכלו לעשות אותו ככל ספק טומאה ברה"י דשורפין עליה דמאי חזית דמהני לקולא ולא לחומרא. וראיתי לר"ש בפ"ז דתרומות דכתב דמתני' מדרבנן אבל מדאורייתא טהורות מידי דהוי אנאכלו ראשונות דשניות קיימות ע"כ. משמע מדבריו דאם היה איסורם מן התורה לא היינו מקילינן בנאכלו ומכאן הכריח דאף בשתיהן קיימות אין טומאתם כי אם דרבנן ולפ"ז היה נראה בספק שלנו דכיון דמן התורה אם היו קיימות אסור לשורפם מן התורה כיון דעל כל פנים אחד מהם טהור וכדמוכח בפרק כל הפסולים דאסור לאבד בידים טהרות תלויות כי נאכלו ג"כ הוו תלויות ואסור לשורפם ומיהו אין דעתי נוחה בדמיון זה וק"ל: שוב ראיתי דאפשר דאעיקרא דדינא בב' שבילין ברה"י אף ששתיהן קיימות כולן ישרפו כדין כל ספק טומאה ברה"י ועד כאן לא כתבו התוספות והר"ש דלא ילפינן מסוטה אלא דבר שיכול להיות אבל היכא דעכ"פ אחד מהם טהור הוו ספק טמאים אלא היכא דהספק בא כאחת כגון ההיא דר"פ ב' נזירים שהיו ברה"י ונזרקה טומאה ביניהם ואין אנו יודעים באיזה מהם נגע דהספק נפל על שניהם בבת אחת ואין אנו יכולין לטמא את שניהם בבת אחת דממה נפשך אחד מהם טהור וכן ההיא דשתי חביות ברה"י דכתבו הר"ש והתוספות הוי דומיא דההיא דר"פ שני נזירים שהספק נפל בשתי החביות כאחד אבל בשני שבילין דלא בא הדבר לכלל ספק כאחד כולם ישרפו כדין כל ספק טומאה ברה"י. וראיה לדברינו מדלא אוקמוה הר"ש והתוס' למתני' דחבית דתרומות בב' שבילין ברה"י והלך באחד ונגע בתרומה והזה וטבל והלך בשני וחזר ונגע בתרומה אחרת דשתיהם תלויות אלא ודאי דס"ל דכה"ג דינו ככל ספק טומאה ברה"י דשורפין עליה והדעת נוטה לסברא זו ולא מיבעיא דאם השביל הראשון היה רה"י ודינו היה שישרפו וכי בשביל שהלך בשביל השני ועשה טהרות נשתנה דין הטהרות הראשונות ויצא דינם משריפה לתלייה אלא אפילו שהיה השביל הראשון ר"ה והשני רה"י נ"ל דטהרות דרה"י ישרפו והראשונות שהם דר"ה יהיו תלויות. ואם הדבר בהפך שהשביל הראשון היה רה"י והשני ר"ה הטהרות הראשונות ישרפו והשניות תלויות ואם נאכלו הראשונות השניות טהורות כיון דמן הדין השניות היו טהורות מן התורה אף כשהיו הראשונות קיימות משום דאוקמיה אחזקתיה. כללו של דבר כל ספק טומאה בר"ה טהור ודאי אף מדרבנן וכל ספק טומאה ברה"י טמא

ודאי מן התורה ושורפין עליה את התרומה מן התורה וכל ספק טומאה ברה"י דעכ"פ אחד מהם טהור כגון ההיא דר"פ ב' נזירים וכגון ההיא דשתי חביות דכתבו התוספות והר"ש היו טמאים מספק מן התורה וטהרותיהם תלויות מן התורה ואם היה בר"ה אע"פ שעכ"פ אחד מהם טמא כולם טהורים מן התורה וכדמוכח ההיא דר"פ ב' נזירים דפריך בגמרא אבל הכא שני נזירים והאי דקאי גביהון הא תלתא הו"ל ספק טומאה בר"ה וכל ספק טומאה בר"ה ספיקו טהור וכ"כ התוספות שם ובריש נדה ד"ה והלל ומיהו מדרבנן מיהא נ"ל דהוו ספק טמאים ולא שייך לחלק בין באו שניהם כאחד לבאו זה אחר זה לישאל וכמו שחלקו בפ"ה דטהרות מ"ג דשאני התם שלא נולד הספק כאחד ומש"ה היכא דלא באו לישאל כאחד שניהם טהורים והיכא דבאו לישאל כאחד דומה להיכא דנולד הספק כאחד אבל היכא דנולד הספק בבת אחת אף שבאו לישאל זה אחר זה דינם כבאו לישאל בבת אחת ועוד דשאני התם דהוו שני אנשים וב' שבילין דטומאתו של זה אינו משום טומאתו של זה ומש"ה כל שבאו לישאל זה אחר זה כולם טהורים דמוקמינן להו כל חד וחד בחזקת טהרה אבל הכא שטומאת שניהם מכח חד אתי דהיינו השרץ שנזרק ביניהם ואין ידוע באיזה מהם נגע כי באו לישאל בזה אחר זה כבבת אחת דמי דמהאי טעמא מטמאינן באדם אחד בשני שבילין אפילו בזה אחר זה וכמ"ש הר"ש בפ"ה דטהרות מ"ג. ודע דאפילו למ"ד בההיא דכרכום דפ"ב דכתובות עלה כ"ז דמאי דמדמינן לכרכום כבת אחת הוא אליבא דרבי יוסי הכא בנדון דידן אליבא דכ"ע כבת אחת דמי וכדכתיבנא. ודע דאף אם נאכלו טהרות אחת מהם בשני אנשים שנגע טומאה באחד מהם או בשנאבדה אחת מן החביות שנגע שרץ ביניהם דינא הוא שהטהרות הנשארות או החבית הנשארת שתהיה תלויה כדינה שהיה לה מקדם ולקמן נאריך בפרט הלז בע"ה. ובשני שבילין ואדם אחד אם היו שני השבילין ר"ה מן התורה כל הטהרות שנעשו בין הראשונות ובין השניות טהורות ואפילו אם כולם קיימות ומיהו מדרבנן כל שהם קיימות שתיהם תלויות ודע דאפילו אם לא עשה טהרות שניות אפ"ה הראשונות תלויות דכיון שהלך בשביל השני והטהרות הראשונות היו קיימות א"כ לא נוכל לטהר את שניהם דע"כ הטהרות או המהלך אחד מהם טמא ודאי ומש"ה שניהם טמאים מספק מדרבנן ומאי דנקט שעשה טהרות לאחר שהלך בשביל השני נבאר לקמן בע"ה ואם נאכלו הראשונות אם אכלם אחר כשהלך זה בשביל האחר חזרו כולם להיות טמאים מספק דכיון דגירי דיליה בשביל אחד הוא בעין בשעה שהלך בשביל השני חזרו כולם להיות טמאים מספק מדרבנן אבל אם הזה וטבל האוכל הטהרות הראשונות קודם שהלך המהלך בשביל השני נראה דהטהרות השניות טהורות שהרי עכשיו אין

אנו באים לדון אלא על הטהרות השניות ודינם ככל ספק טומאה בר"ה דספיקו טהור אף מדרבנן ומאי דנקט במתניתין בשעשה טהרות לאחר שהלך בשביל השני לאו דוקא ומשום סיפא נקטיה ועיין מ"ש התוספות בפ"ב דכתובות עלה כ"ז ד"ה והלך ואם אכל הטהרות הראשונות המהלך אם אכלם קודם שיטביל והזה הטהרות השניות טהורות ואם אכלם לאחר שהזה אדם זה טמא ודאי מדרבנן דאף אם נאמר דהשביל הראשון היה הטמא סוף סוף הרי אכל אוכלים טמאים דטמא מדרבנן ואם נשרפו או נאבדו או נטמאו הראשונות כל שנעשה אחת מן הפעולות הללו קודם שהלך בשביל השני זה המהלך טהור גמור הוא אף מדרבנן שהרי בשעה שהלך זה בשביל השני לא באנו לדון כי אם על הלוך זה והו"ל ככל ספק טומאה בר"ה דספיקו טהור אף מדרבנן אך אם היו קיימות הטהרות הראשונות בשעה שהלך זה בשביל השני אף שנטמאו או אבדו או נשרפו קודם עשיית הטהרות השניות זה המהלך והטהרות השניות שעשה כולם טמאים מספק מדרבנן ואם היו שני השבילים רה"י בין אם הם קיימות או שאינם קיימות לעולם הטהרות השניות והמהלך טמא ודאי והטהרות ישרפו ולא דמי להההיא דר"פ ב' נזירים דטומאתם מספק וכמ"ש לעיל נמצינו למדין דכל שהספק בא בבת אחת הוי קולא לרה"י דאין טומאתם אלא מספק וחומרא לר"ה דלעולם הוו טמאים מספק מדרבנן והיכא דהשביל הראשון היה ר"ה והשני רה"י הטהרות השניות והמהלך הם טמאים בודאי מן התורה כדין כל ספק טומאה ברה"י והטהרות הראשונות אם הם קיימות הם תלויות מדרבנן ואם היה השביל הראשון רה"י והשביל השני ר"ה הטהרות הראשונות ישרפו כדינם והשניות אם היו קיימות הראשונות בשעה שהלך זה בשביל השני המהלך והטהרות השניות כולם טמאים מספק מדרבנן ואם אבדו או נשרפו או נטמאו קודם שהלך בשביל השני המהלך והטהרות השניות שעשה כולם טהורים גמורים אף מדרבנן ומיהו מדברי התוספתא נראה בהפך ממ"ש דקתני נשרפו או שאבדו עד שלא נעשו שניות שניות טהורות משנעשו שניות שניות תלויות ע"כ משמע דאף אם היו קיימות בשעה שהלך זה בשביל השני כל שנשרפו או שאבדו קודם עשיית הטהרות השניות השניות טהורות. והדבר תמוה אצלי דכיון דאדם זה שהלך בשביל השני היה בא לב"ד ושואל עליו ועל הטהרות הראשונות פשיטא שב"ד לא היו מטהרים לא הטהרות ולא המהלך כיון דעכ"פ אחד מהם טמא ודאי דאם השביל הראשון היה הטמא הטהרות הראשונות נטמאו ואם השביל השני היה הטמא זה המהלך טמא וכיון שכן פשיטא שכולם טמאים מספק מדרבנן וכיון שזה המהלך הוא ספק טמא מדרבנן כי נאכלו הראשונות מאי הוי וכי חזר זה המהלך להיות טהור ולא ידעתי לתת טעם מה הפרש

יש בין שנשרפו קודם עשיית הטהרות השניות לנשרפו לאחר עשיית הטהרות השניות והדבר אצלי תמוה וצל"ע. עוד ראיתי להר"ש שהביא התוספתא שכתבנו למעלה דזה הכלל אדם באדם כו' ופירשה אדם באדם טהרות בטהרות היינו אדם אחד שהלך בזה ובזה וטבל בינתיים ובכל פעם עשה טהרות דדמי כשנים שהלכו וטהרות ואדם כדי נסבה דאי אפשר לטהרות בלא אדם אלא איידי דנקט אדם בטהרות נקט נמי טהרות באדם עכ"ל:

עוד ראיתי בתוספתא והביאה הר"ש שני שבילין אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהם ועשה טהרות טהורות בשני ועשה טהרות ישרפו באחד ולא עשה בשני ועשה ישרפו באחד ועשה בשני ועשה אלו ואלו מונחות ראשונות טהורות ושניות ישרפו ע"כ. והנה תוספתא זו מיירי בדלא טהר בינתים ומש"ה הטהרות השניות ישרפו דודאי טמא היה כשנעשו אך מאי דקתני בסיפא אלו ואלו מונחות ראשונות טהורות כו' תמיה לי מילתא טובא דהא תנן במתניתין אם לא טהר בנתים הראשונות תלויות ועוד דכיון דאם טבל בינתים קי"ל דאם קיימות הראשונות אלו ואלו תלויות כי לא טבל נמי אמאי הראשונות טהורות הן אמת שדין זה לא הוזכר בתוספתא היכא דטבל בנתים והיו הראשונות קיימות מה יהיה דינם ואפשר דס"ל לתוספתא דלעולם הראשונות טהורות דכיון דהיו טהורות שעה אחת דהיינו קודם שעשה הטהרות השניות שוב אינם חוזרים ליטמא בשביל שעשה טהרות שניות אלא דלגבי טהרות שניות איכא נפקותא אם הראשונות קיימות דאם הם קיימות לא נוכל לטהר השניות ולומר דהשביל הראשון היה הטמא מאחר שאנו טהרנו הראשונות מטעם דהשביל השני היה הטמא וכיון דהיו קיימות בשעת עשיית הטהרות השניות נמצא שעד עכשיו אמרנו שהשביל השני היה הטמא ולפיכך השניות תלויות ואפילו אם נשרפו הראשונות לאחר כן לא מהני מידי לשניות דמאחר שהיו בספק טומאה שעה אחת שוב אינם חוזרים לטהרתם אבל הראשונות לעולם הם טהורות מהאי טעמא דכיון שהיו טהורות שעה אחת שוב אינם חוזרים ליטמא ומש"ה פסק דהיכא דלא טבל בינתים דלעולם הראשונות טהורות עוד אפשר לומר דלעולם ס"ל לתוספתא דהיכא דטבל בינתים שהטהרות הראשונות תלויות וכמתני' ואפ"ה היכא דלא טבל ס"ל דהראשונות טהורות וטעמא דמלתא דבשלמא כשטבל בינתים אין חילוק כלל בין טהרות ראשונות לשניות דשקולים הם ומאי חזית דשביל ראשון טהור ולא השני אבל היכא דלא טבל לטהרות שניות פשיטא דטהרות שניות הם טמאים בודאי לכל הצדדים אנו תולין ואומרים דהשביל הראשון טהור והטהרות שנעשו עליו טהורות ויש דמיון קצת מההיא דאמרינן בפ"ז דנדה עלה ס' אמר רבי יוסי טמא וטהור ואפילו טהור

ותלוי שהלכו בשני שבילין אחד טמא ואחד טהור תולה טמא בתלוי וטהור בטהור ה"נ היכא דטבל בינתים דשניהם שקולים מספק שניהם טמאים אבל היכא דלא טבל דלעולם השניות טמאות בודאי הראשונות טהורות וחילוק זה כפי עניות דעתי ניתן להאמר. עוד היה אפשר לומר דלא פליגי ומאי טהורות דקתני מן התורה דמן התורה פשיטא דהראשונות טהורות דאוקמוה אחזקתה ככל ספק בר"ה ומתניתין דקתני הראשונות תלויות היינו מדרבנן דומיא דהיכא דטבל בינתים דכתבנו לעיל בשם הר"ש דאין טומאתם אלא מדרבנן ונקט טהורות מן התורה לומר לך דשניות ישרפו מן התורה משום דודאי טמא הוא ולא ידעתי למה לא ביאר לנו הר"ש התוספתא הלזו ואולי גירסתו היתה ראשונות תלויות והוי כדינא דמתני' אלא שלפ"ז לא חדשה לנו שום דבר התוספתא הלזו ולא ידעתי לאיזה תכלית הביאה וכעת הדבר צריך אצלי תלמוד:

ומ"ש רבינו וכן השרץ והצפרדע בר"ה כו' הוצרך לבאר כאן בר"ה מה שלא ביאר ברישא משום דסתם שבילים הוו ר"ה כמ"ש פ"כ מה' אלו דין ב' וכן נראה דסתם שבילים הוו רה"ר ממתניתין דריש פ"ה דטהרות דקתני שני שבילין אחד טמא ואחד טהור כו' דחכמים מטהרים ואין ספק שדין זה לא נאמר כי אם בר"ה וזה פשוט. ודע דשתי בבות הללו דהיינו שני שבילין והשרץ והצפרדע הם מוסכמות מהכל ואפילו לר"ע דאמר שני שבילין אחד טהור ואחד טמא והלך באחד מהם ואינו יודע באיזה מהם הלך דטמא וכן רבי יוסי דחולק על ר"ע בשביל ומודה במגע דספק מגע בר"ה טמא מ"מ משניות הללו הם מוסכמות מהכל דע"כ לא קאמר ר"ע ורבי יוסי אלא בגברי ומחמירים להצריכו טבילה והזאה שמא היום או למחר יתברר הדבר שהשביל שהלך היה הטמא אבל בעשה טהרות דאין להם תקנה אם נטמאו כ"ע מודו דספיקם בר"ה טהור וכ"כ הר"ש בריש פ"ה דטהרות ולפ"ז חכמים דמטהרים היינו אפילו גברי דאית להו תקנה והא דאמרינן בפ"ב דע"ז עלה ל"ז כי אתו לקמיה דרבי ינאי אמר להו הא מיא בשיקעתא דנהרא זילו טבולו הוא אפילו אליבא דחכמים דמטהרים דהך עצה היה אומר להם רבי ינאי זילו טבולו וכן נראה מדברי רבינו בפי"ד מהלכות אלו שכתב כשיבוא לישאל אומרים לו אם טבלת אין בכך הפסד ומחלוקת ר"ע וחכמים הוא דלר"ע אומרים לו טמא אתה ואליבא דחכמים אומרים לו טהור אתה ואפ"ה אומרים לו שאף שאתה טהור אם טבלת אין בכך הפסד עיין במה שפירש רבינו בפרק בתרא דעדיות בהא דיוסי בן יועזר שדבריו שם צריכין עיון ועיין במ"ש לקמן ובמ"ש במקום אחר בפירוש דברי רבינו דריש פי"ד מהלכות אלו ובמ"ש בסוף הפרק ודו"ק (א"ה תמצאנו בפ"י מהלכות מקואות דין ו' יע"ש). ומיהו אני מסתפק בעדות זה דיוסי בן יועזר דאמרינן בפ"ב דע"ז דספק טומאה בר"ה התיר להם

ואמרינן דקודם זה היה הלכה ואין מורין כן ואתא איהו ואורי להו אורויי ופירש רש"י דקודם זה היה הלכה ואין מורין כן ברבים דלא ליזלזלו בה טפי משמע מדבריו דאף קודם יוסי בן יועזר דוקא ברבים הוא דלא היו מורים כן אבל אדם הבא לישאל היו מורים לו היתר. הן אמת דמצינו במקום אחר הלכה ואין מורין כן כגון בבועל ארמית דקנאים פוגעין בו והתם לאו דוקא ברבים אלא אם היה בא פנחס לישאל אם יהרוג לזמרי לא היו מורין לו ולא ידעתי למה לא פירש רש"י הכא נמי כי ההיא דבועל ארמית ואולי טעמו של רש"י הוא דאפילו אחר עדותו של יוסי בן יועזר מי שבא לישאל אין מורים לו היתר וכדקאמר להו ר' ינאי זילו טבולו מש"ה הוצרך לומר דקודם יוסי בן יועזר לא היו מורים ברבים ובא יוסי בן יועזר והורה ברבים ומיהו הבא לישאל אומרים לו זיל טבול ומיהו אליבא דרבינו דס"ל דהאי זיל טבול לאו מילתא פסיקתא היא אלא שאומרין לו אם טבלת אין בכך הפסד אפשר דמאי דאמרינן הלכה ואין מורים כן הוא דאדם הבא לישאל אין מורים לו היתר דומיא דקנאין פוגעין בו ואתא יוסי בן יועזר והעיד שמורין להתיר לבא לישאל ומיהו קאמר ר' ינאי דאומרין לו טהור אתה אלא שאם טבלת אין בכך הפסד ומ"מ קשה לכל הפירושים דהא יוסי בן יועזר קדם כמה דורות לר"ע ולרבי יוסי ופשיטא דעדות זה דיוסי בן יועזר הוא לגברי דלטהרות מקמי דיוסי בן יועזר נמי היו מטהרים וכמה שכתב ה"ר שמשון ואם כן קשה למה טמאו רבי עקיבא ורבי יוסי ולומר שהם חולקים על יוסי בן יועזר הוא דבר קשה בעיני ומיהו כפי מ"ש עוד הר"ש דאף לרבי יוסי לא מטמאינן אלא בודאי נגע ואינו יודע באיזו מהם נגע אבל היכא דאינו יודע אם נגע אם לא נגע אף רבי יוסי מודה דטהור ור"ע נמי מודה בזה וכדמוכח מהיא דקופה וחמור דמטהר ר"ע וע"כ לא מטהר ר"ע אלא בתינוקות וחמור משום דחשיב להו כרה"י וכדמוכח בתוספתא דקתני שהיה ר"ע אומר כל שהוא למעלה מי' טפחים בר"ה הרי הוא כרה"י ורבי יוסי חולק עליו משום דכל שדרך הלוכו בר"ה טהור אבל בר"ה גמור ואיכא ספק נגע ספק לא נגע כ"ע מודים דטהור ושאני מתניתין דודאי נגע. ויותר מזה היה נ"ל לומר דדוקא בדהוחזק טומאה במקום הזה כגון דאיכא שרץ וצפרדע ונגע ואינו יודע באיזה מהם נגע אבל אם לא היה כאן אלא אחד ואין אנו יודעים אם שרץ אם צפרדע ונגע אפילו ר"ע ורבי יוסי מודו דטהור אפילו בגברי (א"ה עיין לקמן פ"י מהלכות מקואות דין ו') ומצינו חילוק זה באשם תלוי דאיכא למ"ד דאינו חייב אלא בחתיכה משתי חתיכות אלמא דהוחזק איסור במקום הזה חמיר טפי וזהו דלא נקטו במתניתין אלא הני גווני דהיינו השרץ וצפרדע וכזית מן המת וכזית מן הנבילה וכו' וכולם מיירי בדהוחזקה טומאה אבל בדלא הוחזקה טומאה או הוחזקה וספק נגע ספק

לא נגע כ"ע מודים דטהור ולפ"ז אפשר לומר דבהא פליגי ר"ע ורבי יוסי עם חכמים דר"ע ור' יוסי ס"ל דע"כ לא הורה להתיר יוסי בן יועזר אלא בספק נגע ספק לא נגע או בדלא הוחזק הטומאה ונגע ספק שרץ ספק צפרדע אבל בדהוחזקה הטומאה ונגע ואינו יודע באיזה מהם נגע לא הורה להתיר יוסי בן יועזר וחכמים ס"ל דאף בכי האי גוונא הורה להתיר עוד אפשר לומר דלר"ע ורבי יוסי מה שהורה להתיר יוסי בן יועזר הוא לטהרות דמתחילה לא היו מורין אפילו לטהרות ואתא איהו והורה לטהר אבל בגברי מעולם לא הורה להתיר וחכמים ס"ל דאף בגברי הורה לטהר. ומ"ש הר"ש אבל עשה טהרות מורין כן הוא אליבא דחכמים אלא שלא ידעתי מנא ליה דבהא פליגי ומיהו לא פליגי אלא בגברי אבל בטהרות כ"ע מודים דטהורות משום דאין להם תקנה ומיהו בטהרות שעשה לאחר שנודע לו שהוא בספק טומאה נסתפק הר"ש בזה וכתב דאפשר דאם נודע לו שהוא בספק טומאה קודם שעשה טהרות אם היה עושה טהרות אחרי כן היו טמאות לר"ע ורבי יוסי ולפיכך מ"ש מתני' דשני שבילים אפשר דאתיא אפילו כר"ע ורבי יוסי ומיירי בעשה הטהרות השניות קודם שנודע לנו שהוא בספק טומאה ולא ביאר לנו הר"ש האי נודע שהוא בספק מה הוא אם כוונתו היא דאם שכח שהלך או שנגע ועשה טהרות טהורות אבל אם ידע שהלך או נגע טמאות או דילמא דדוקא אם נודע לו שהוא ספק טמא אז הוא דאמרינן דאם עשה טהרות דטמאות אבל אם היה סבור דטהור מן הדין אף שנסתפק אם נגע אם לא נגע כיון דהיה סבור דטהור הוא כדין כל ספק טומאה בר"ה אף שטעה כל טהרות שעשה טהורות ולא מטמאינן אלא בהזיד היפך מה שאמרו לו חכמים. עוד אני מספק דכפי הנראה מדברי הר"ש אפילו לר"ע ורבי יוסי אינו אלא חומרא בעלמא דמחמרי להצריכו טבילה והזאה שמא היום ולמחר יתברר הדבר דהתינח טבילה לא נפיק ריעותא אם אנו מצריכים אותו משום חומרא אבל הזאה כיון דמדין לא היה צריך נמצא שאנו מטמאין אותו בידים שהרי הנוגע במי חטאת שלא לצורך הזאה טמא וכמ"ש רבינו בריש פט"ו מהלכות פרה אדומה וכן המזה נטמא שא"א להזייה בלא היסט ואולי כיון דתקנת חכמים הוא להזות עליו נמצא שהוא לצורך הזייה וכל שהוא לצורך אינם מטמאים וכמבואר ומיהו ראיתי לרבינו כשהביא דין דרבי ינאי לא הזכיר כי אם טבילה אלמא דבהזאה לא החמיר להזות עליו שלא לצורך ולפ"ז דין זה לא נאמר כי אם בטומאת שרץ אבל בטומאת מת לא אמרינן זילו טבילו כיון דטבילה לא מהניא כלל בלא הזאה. ועיין במ"ש התוספות בפ"ב דכתובות עלה כ"ז ד"ה והלך ופ"ק דפסחים עלה י' ד"ה הלך:

הלכה ב

שני שבילין אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהם ועשה טהרות ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות אם באו ונשאלו זה אחר זה מורין לכל אחד מהם בפ"ע שהוא טהור באו שניהם כאחד או שבא האחד ושאל עליו ועל חבירו ואמר שנים היינו ובשני השבילין הלכנו ושתי טהרות עשינו הרי שניהם טמאים וטהרות שעשו נשרפות ע"כ.

ודינים אלו הם בפ"ה דטהרות מ"ה מחלוקת דרבי יהודה ורבי יוסי. ואמרינן בפ"ק דפסחים עלה י' אמר רבא בבת אחת ד"ה טמאים בזה אחר זה ד"ה טהורים לא נחלקו אלא בבא לישאל עליו ועל חבירו רבי יוסי מדמי ליה לבת אחת ורבי יהודה מדמי ליה לזה אחר זה. ומדברי רש"י שם נראה דבבת אחת הוי כל ששאל האחד תוך כ"ד של חבירו ולא ידעתי טעם לזה דהואיל ובהוראה אחת יש לנו לומר טמאים או טהורים א"א לנו לומר טהורים אתם שהרי האחד ודאי טמא ולפ"ז אפילו אם שאל האחד לאחר כ"ד של חבירו כיון ששניהם בפני החכם והחכם מוכרח להשיב לשניהם תשובה אחת ומש"ה שניהם טמאים. ודקדקתי בדברי רש"י ז"ל וראיתי דהא דתוך כ"ד לא כתבה כי אם במלתיה דרבי יהודה דמדמי להו לזה אחר זה ואם איתא שדין זה היה מוסכם מהכל היה לו לפרש כן בהא דאמרינן בבת אחת טמאין דדוקא תוך כ"ד ורש"י שם לא תלה הדבר אלא משום דבהוראה אחת יש לנו לומר טמאים או טהורים כו'. וסבור הייתי לומר דודאי אליבא דרבי יוסי דס"ל דבבא לישאל עליו ועל חבירו דכבת אחת דמי אלמא לא אזיל אלא בתר הוראת החכם וכיון דהחכם מוכרח להשיב על שני הדברים כאחד ואינו יכול לומר טהורים אתם משום דמיחזי כשיקרא מש"ה טמאים א"כ אפילו ששאל האחר לאחר כ"ד של חבירו כל שהחכם לא השיב עדיין לשאלת הראשון וצריך להשיב לשניהם כאחד כולם טמאים אבל לרבי יהודה דלא אזיל בתר תשובת החכם אלא בתר השואלים דוקא ששאל האחד בתוך כדי דבור של חבירו הא לאו הכי שניהם טהורים. ולפ"ז לדידן דקי"ל כרבי יוסי אין חילוק בין תוך כ"ד לאחר כ"ד ועדיין לא נתקררה דעתי בזה. ובהא דאמרינן דבבא לישאל עליו ועל חבירו דרבי יוסי מטמא נראה מדברי רבינו ז"ל דדוקא בששאל עליו ועל חבירו כאחד כגון באומר שנים היינו ובשני השבילין הלכנו כו' אבל אם שאל עליו וטהרוהו וחזר ושאל על חבירו נראה דאפילו לרבי יוסי טהור ואם שאל עליו ולא טהרוהו וחזר ושאל על חבירו נראה דאם היה תוך כ"ד פשיטא דשניהם טמאים דומיא דבאו שניהם לישאל כאחד. אך אם הוא לאחר כדי דבור נראה דאי אמרינן בבאו שניהם לישאל דכל ששאל האחד לאחר כ"ד של חבירו אומרים להם טהורים אתם ה"נ בבא לישאל עליו ועל חבירו כיון ששאל על חבירו לאחר כ"ד של שאלתו שניהם

טהורים דפשיטא דלא חמיר בא לישאל עליו ועל חבירו מבאו שניהם לישאל כאחד אך אי אמרינן דבבאו שניהם לישאל כאחד שלא השיב החכם על שאלת הראשון דשניהם טמאים ה"נ בבא לישאל עליו ועל חבירו כל שלא השיב החכם על שאלתו הראשונה כבת אחת דמי. וראיתי לתוספות בפ"ב דכתובות עלה כ"ז ד"ה בבא לישאל עליו ועל חבירו אין לפרש שבא לישאל בבת אחת דהתם כ"ע מודו דטמאות מכ"ש דבאו שניהם לישאל בבת אחת אלא מיירי ששאל על עצמו וטהרוהו ואח"כ בא לשאול על חבירו דמר מדמי ליה לבת אחת כיון ששאל על שניהם בבת אחת ומר מדמי ליה לזה אחר זה כיון שטיהרוהו קודם ע"כ. למדנו מדבריהם דהיכא דשאל עליו ואח"כ חזר ושאל על חבירו דאפילו רבי יהודה מודה דשניהם טמאים ולא נחלק רבי יהודה אלא כשטיהרוהו מקודם. ונראה דלדבריהם אין הפרש בין תוך כ"ד לאחר כ"ד בין בבאו שניהם לישאל כאחד בין בבא לישאל עליו ועל חבירו. אך מה שאני מסתפק לסברת התוספות הוא בבאו שניהם ושאל האחד וטהרוהו ובאותו מעמד שאל השני מהו מי אמרינן דדמי לבא לישאל עליו ועל חבירו דאף שטהרוהו כל שחזר ושאל על חבירו באותו מעמד טמאים א"ד שאני כשהשואל אחד דאז אפילו שטהרוהו כיון ששאל על חבירו באותו מעמד חשיב כבת אחת אבל בשני שואלין כל שטהרוהו את הראשון שוב אינו חוזר להטמא משום שאלתו של שני ומדלא אמרינן דפליגי בהכי נראה דבהא מודו כ"ע דטהורים ומיהו דברי התוספות תמוהים בעיני דאיך יעלה על הדעת דאחר שטהרנוהו בשביל שחזר ושאל על חבירו שנחזור ונטמא אותו וממשמעות דברי רבינו נראה בהדיא דחולק על סברת התוספות הלזו ודברי רבינו הם מהתוספתא דקתני רבי יוסי אומר אם אמרו שנים היינו ובשני השבילין הלכנו ושתי טהרות עשינו אומר להם טמא כו' והא דקתני אם אמרו היינו או זה או זה וכמ"ש הר"ש ז"ל בפ"ה דטהרות מ"ה ומוכרח הוא דאי בבאו שניהם אפי' ר"י מודה וכדאמרינן בגמרא וא"כ כיון דנקט רבי יוסי במלתיה כה"ג משמע דהיכא דלא שאל מתחילה כי אם עליו וטהרוהו דבהא מודה רבי יוסי דטהור דאי לא לישמעינן רבותא רבי יוסי אפילו כשטהרוהו מתחילה ולא ידעתי איך יתיישב התוספתא הלזו לסברת התוספות. וראיתי להר"ן בההיא דכתובות דכתב ובודאי מדרבי יוסי פרכינן דכבא לישאל עליו ועל חבירו דמי וכדפירש"י דליכא למימר דכבת אחת דכולהו מודו דמי דהיכי נימא דכבת אחת דמי אטו משום דאנן ידעינן דינא דכולן טהורות הוי כבת אחת א"כ בשני שבילין נמי ידעינן דינא אם נשאלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ואפ"ה לא הוו כבת אחת אלא ודאי מדרבי יוסי פריך משום דהכא אפילו לא באה אלא כל אחת ואחת בפ"ע כבא לישאל עליו ועל חבירו דמי דבשלמא בשני שבילין כי נשאלו

זה בפ"ע וזה בפ"ע אפשר דחד לא ידע בדחבריה אלא כשבאו לישאל עליו ועל חבירו וכיון דאיהו ידע באידך ויודע דכי מטהרו ליה מטהרו נמי לחבריה סבר רבי יוסי דמיחזי כשיקרא והכי נמי בכרכום אי אתיא כל חדא בפ"ע הוה ידעא בגוונא דאידך וידע שפיר דלכולהו מטהרינן ע"כ. והעתקתי דבריו לפי שנראה דס"ל דהכל תלוי אם ידע האחד במלתא דחבריה או לא ולפ"ז אף ששאל עליו וטהרוהו אם חזר ושאל על חבירו שניהם טמאים משום דהרי ידע בדחבריה וכן נמי בבאו שניהם שאף שטהרו לאחד כל שהיה שם הב' בשעה ששאל הראשון הרי איכא למיחש למיחזי כשקרא שהרי ידע בדחבריה אך נראה שאין להכריח דין זה מדברי הר"ן דעד כאן לא קאמר הר"ן דאיכא למיחש דמיחזי כשקרא אלא קודם שיטהר החכם שאז אם רואה החכם שאחד מן השואלים ידע בדחבריה לא יטהר שניהם אבל בשטיהר כבר פשיטא דלא יחזור החכם משמועתו ושניהם טהורים אך את זה לבד ראיתי להוכיח מדבריו בשכל אחד בא לפנינו ואומר כך היה המעשה שלי ושל חבירי אבל איני נשאל אלא על עצמי מה תהא עלי דנראה כפי דברי הר"ן ז"ל דשניהם אליבא דרבי יוסי טמאים מאחר דהאחד ידע בדחבריה ואף שאינו שואל על חבירו דומיא דכרכום שאף שזו על עצמה שואלת כיון שיודעת בגוונא דאידך כולם אסורות. הן אמת שרש"י בפ"ק דפסחים כתב בפירוש הפך מזה דכל שלא שאל על חבירו אף דידע בדחבריה כולם טהורים ולא ידעתי איך יתיישב כפי סברתו סוגיא הלזו דכתובות דאיהו כתב בפירוש דמדרבי יוסי פריך ולפי מ"ש בפ"ק דפסחים לרבי יוסי בההיא דכרכום אף דכל חדא וחדא ידעא בגוונא דאידך כל שלא שאלה על חבירתה כולן טהורות וכעת צל"ע:

עוד אני מסתפק בהא דאמרינן דבבא לישאל עליו ועל חבירו דכבת אחת דמו אליבא דרבי יוסי אי מיירי דוקא כשאמר לו האחד לחבירו שישאל עליו הא לאו הכי אין חבירו יכול לטמא אותו משום שאלתו ומסתמא דמלתא נראה דהוי בכל גוונא אלא שאני תמיה על זה אם הלך האחד ושאל לחכם אחד וטהרו כשחזר האחר ושאל עליו ועל חבירו וכי יחזור הראשון להיות טמא משום שאלתו של זה. והנראה אצלי הוא דע"כ לא אמרינן דבבא לישאל עליו ועל חבירו דשניהם טמאים אלא לגבי השואל שמשיב לו החכם דשניהם ספק טמאים מדרבנן ולגבי השואל הוי ספק טמא מדרבנן אבל האחר אם חזר והלך לגבי חכם וטהרהו טהור גמור לכ"ע אלא דלגבי השואל הוי ספק טמא אך היכא דבאו שניהם כאחד או שאמר לחבירו שישאל ג"כ עליו כולם הוו ספק טמאים לכ"ע וההיא דכרכום היינו משום דכל חדא וחדא דאתיא קמן דיינינן לה כבאה לישאל עליה ועל חברתה. ודע שכתב רש"י בפ"ק דפסחים דהאי שביל טמא מיירי שקבר מוטל בו

לרחבו וממלא את כולו ואי עובר בו א"א שלא יאהיל ע"כ ופירוש זה הוא מוכרח ומוסכם מהכל דאל"כ כולם טהורים דלכל חד אמרינן דטהור שמא לא האהיל וכ"כ הר"ש ברפ"ה דטהרות מ"א ומ"ה וכן ההיא דשני שבילין באדם אחד שכתבנו לעיל מיירי נמי בכה"ג וכן ההיא דרפ"ה דטהרות שני שבילין אחד טהור ואחד טמא הלך באחד מהם ואינו יודע באיזה מהם הלך פירשה הרע"ב כשהקבר מוטל בו לרחבו ואע"ג דר"ע מטמא כל ספק טומאה בר"ה כבר כתבנו לעיל דהיינו דוקא בודאי מגע אבל בספק מגע לא דומיא דקופה וחמור והכא אם לא היה השביל ממלא את כולו הוי כספק מגע א"נ משום דהוי כס"ס ספק הלך בשביל הטמא ואת"ל הלך אימור לא האהיל על הטומאה ורבי יוסי דמטהר בשביל לאו משום ס"ס אלא משום שדרך בני אדם והוי כאין לו תקנה דומיא דטהרות דמודה ר"ע וכמ"ש הר"ש:

ודע שכתבו התוספות בפ"ק דפסחים דהא דאמרינן ועשה טהרות ולא קאמר אדם טהור משום דלגברי אע"ג דמוקמינן להו בחזקת טהרה מצריכין להו טבילה והזאה שלא יגעו שניהם בתרומה דאז התרומה טמאה ודאית והאוכלה במיתה ואם נגעו שניהם כאחד ונכנס למקדש חייב וכ"כ בפ"ב דכתובות שכתבו זילו טבולו דהא נהרא קמייכו נראה דהיינו משום ההיא דרבי ינאי דפ"ב דע"ז עלה ל"ו ולפי זה קשה דאמאי איצטריכו לטעמא דפן יבואו לידי טומאה ודאי הא ההיא דרבי ינאי מיירי אפילו באדם אחד שנסתפק אם נגע בטומאה אם לאו ואפשר דס"ל לתוספות דמשום ההיא דרבי ינאי לא נוכל לומר שנמנע התנא מלומר אדם טהור שהרי ברפ"ה דטהרות נחלקו ר"ע וחכמים גבי אדם וחכמים מטהרים ואע"ג דרבי ינאי אומר להם זילו טבולו היינו דרך עצה בעלמא וכמו שכתבנו לעיל בשם רבינו ומש"ה הכא בשני שבילין אנו מזקיקין לטבול משום דלמא יבואו לידי טומאה ודאית ואף שכפי מ"ש הרא"ש דאפשר דלר"ע ורבי יוסי אם נגעו בטהרות לאחר שנודע להם שהם בספק טומאה שהטהרות טמאות ולפי' זה אפשר דמחלוקת ר"ע וחכמים הוא בטהרות מ"מ אפשר דס"ל לתוספות דמשום ההיא דרבי ינאי לא היה נמנע התנא מלומר אדם טהור. וראיתי להרב בעל תיו"ט ז"ל שכתב ועשה טהרות משום דרבי יוסי איצטריך למיתני ועשה טהרות דכר"ע ס"ל לגבי אדם תוספות דכתובות ע"כ. ויש לדקדק בדבריו אי טעמא הוא משום דר"י ס"ל כר"ע אמאי איצטריכו התוספות לטעמא דדלמא יבואו לידי טומאה ודאית הא ר"ע מטמא אפילו היכא דלא שייך האי טעמא ואולי דס"ל לתוספות דטעמא דר"ע דמטמא בהנהו הוא ג"כ מהאי טעמא שכתבו התוספות כאן והוא דמצריכין אותו טבילה והזאה דלמא ילך בשביל האחר או יגע באחד או יאהיל ויבוא לידי טומאה ודאית ומש"ה נקט הנהו גווני דוקא

ומיהו מדברי הר"ש שם נראה שחולק על זה שהרי הוקשה לו מתינוקות ורכוב ואפשר עוד לומר דכיון דמשום דרבי יוסי הוא דנקט ועשה טהרות ורבי יוסי חולק על ר"ע בשביל וכדאיתא ברפ"ה דטהרות מ"ב דמטהר רבי יוסי בשביל שדרך בני אדם להלוך מש"ה כתבו התוספות דבשביל זה מטמא רבי יוסי האדם להצריכו טבילה והזאה דלמא יבואו לידי טומאה ודאית אך לא ידעתי מנא ליה להרב בעל תיו"ט דמשום רבי יוסי הוא דנקט ועשה טהרות אימא דאפי' חכמים דמטהרים מודו הכא משום דלמא יבואו לידי טומאה ודאית דכי היכי דלרבי יוסי אף שמטהר בשביל מודה בשביל זה אימא דאף אליבא דחכמים דמטהרים אף במגע מודים בשני שבילין ושני בני אדם וא"ת כי היכי דמטמאים האדם ה"נ נטמא הטהרות משום דלמא יאכלם אדם אחד ויהיה טמא ודאי או דלמא יגעו הטהרות הללו בתרומה ויפסלו אותם בודאי וכמ"ש התוספות בפ"ק דפסחים הא לא קשיא כלל דדוקא אדם דאית ליה תקנה מטמאין אותו מהאי טעמא להצריכו טבילה והזאה אבל טהרות דלית להו תקנה לא וא"ת בבא קמייתא דהיינו שני שבילין ואדם אחד אמאי נקט ועשה טהרות ולא קאמר אדם טהור דהתם לא שייך לומר דלמא ילך ויבא לידי טומאה חמורה דהא בכה"ג איפליגו ר"ע וחכמים ואפשר דמשום ר"ע נקט לה בטהרות ועוד י"ל דשאני התם דבעי לפלוגי בין קיימות לאינם קיימות והא לא שייך כי אם בטהרות וזה פשוט:

עוד כתבו התוספות בפ"ג דכתובות דלהכי נקט ועשה טהרות משום דבעי למיתני סיפא הזה וטבל וטהר הלך בשני ועשה טהרות הרי אלו טהורות כו' ודבריהם תמוהים דחילוקים אלו מעולם לא נשנו במשנה בב' שבילין ובשני בני אדם ובמתני' דשני שבילין ואדם אחד הוא דנאמרו חילוקים הללו והנראה אצלי שטעות נפל בספרים וחסר לשון שהתוספות הוקשה להם כפי תירוצם ממתניתין דשני שבילין ואדם אחד אמאי נקט ועשה טהרות ותירצו משום דבעי לחלק בין נאכלו לקיימין:

עוד כתבו התוספות בפ"ק דפסחים דהא דאמרינן דבבת אחת טמאים היינו מדרבנן דמדאורייתא אפי' בבת אחת טהורים ע"כ. ודין זה הוא מוכרח מההיא דר"פ ב' נזירים דאמרינן דבר"ה אפילו שנפל השרץ ביניהם וע"כ אחד מהם טמא ודאי אפילו הכי כולם טהורים וכמו שכתבו התוספות שם ובריש נדה ד"ה והלל וכן בההיא דשני שבילין ואדם אחד כבר כתבנו לעיל שכתב הר"ש בפ"ח דתרומות דאין טומאתן כי אם מדרבנן וכבר הארכנו בזה לעיל יע"ש:

עוד כתבו התוספות בפ"ב דכתובות דהא דאמרינן דאם נשאל כל אחד בפ"ע דטהורות לא שיאכלם אדם אחד דא"כ יאכל ודאי טומאה וכדאמרינן בפרק שני דשבועות הלך

בראשון ולא נכנס בב' ונכנס חייב דטמא הוא ממה נפשך ע"כ. ואי טעמם הוא משום איסורא דאסור לאכול קדשים שנטמאו נראה שדין זה במחלוקת הוא שנוי דלדברי האומרים דחתיכה של איסור דנתבטלה ברוב דשרי לאדם אחד לאוכלם אע"פ שודאי אוכל איסור הוא הדין הכא כיון דמן הדין כולם טהורות. ואפשר דהתוספות אזלי לשיטתם דס"ל גבי תערובת איסור דאסור לאדם אחד לאוכלם וכמו שנתבאר בטור י"ד סי' ק"ט ועיין במ"ש מרן בסימן ק"י על מ"ש הטור או שאוכלם כולם אדם אחד אסור אפילו בזה אחר זה ונסתפק שם מרן בדין זה ואפשר דיש סיוע לדברי הטור מדברי התוספות הללו. (*א"ה עיין במ"ש הרב המחבר פ"ז מהלכות ע"ז דין י'):

ומ"ש רבינו וכן אם נטמאו בטומאה קלה כיצד שני ככרים אחד טמא ואחד טהור וכו' דינים אלו הם בפ"ב דטהרות ונשנה דין זה לומר שאף בטומאה דרבנן כל שבאו לישאל בבת אחת שניהם טמאים ודע שדין זה הוא אפילו ברה"י וכשבאו זה אחר זה כולם טהורים משום דהוי ספק מד"ס דטהור וכדאיתא בפ"ד מי"א וזהו שכתב רבינו מפני שהם ספק ד"ס ואולי בר"ה אפילו היו מן התורה ספיקן טהור אלא ודאי דמיירי ברה"י אך ראיתי לדקדק למה לא נשנה דין זה גם בשני ככרים ואדם אחד וטבל בינתים דאם נאכלו הראשונות השניות טהורות ואם קיימות הראשונות אלו ואלו תלויות ואם לא טהר בינתים הראשונות תלויות והשניות ישרפו ולא ידעתי טעם נכון לזה ומיהו אין ספק שהדין דין אמת דאף בדרבנן לא תלינן להקל כי היכי דלא תלינן בשני ככרים ושני אנשים כשבאו לישאל בבת אחת (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר פ"ב מהלכות חמץ ומצה דין י"א). ודע שמ"ש רבינו בדין הככרים דשניהם טמאים מספק נראה דהוא הדין בדין השבילין שאינם טמאים כי אם מספק ואף דהתם גבי שבילין כתב סתם הרי שניהם טמאין נראה דאין חילוק בזה בין שבילין לככרים אך מה שאני תמה הוא מ"ש בדין השבילין והככרים דטהרות שעשו נשרפות דאף שאחת מהן טמאה ודאי מ"מ האחת מהם טהורה ודאי ומוטב שיהיו שתיהן תלויות ולא נשרוף הטהורה בידים ומדברי הר"ש בפ"ח דתרומות נראה שיש להוכיח דין זה שהרי כתב שם דהיכא דהיו שתי קופות של תרומה ברה"י ונגע באחת מהן ואינו יודע באיזו מהן נגע דשניהם תלויות אף שעל כל פנים אחת מהם טמאה ודאי וכ"כ התוספות בפ"ק דפסחים עלה ט"ו ד"ה חבית וק"ו הדברים ומה התם דהוי ברה"י דאם לא היו סותרים זה את זה הספיקות היינו שורפין את התרומה על ספיקה כשהם סותרים אנו מקילים שלא לשורפה בר"ה או בככרים דכשאינם סותרים הם טהורים לגמרי כשהם בבת אחת לא כ"ש שלא נשרפם ועוד דממקומו מוכרח שהרי באדם אחד ושתי הטהרות קיימות קי"ל דשתיהן

תלויות אע"ג דאחת מהן ודאי טמאה ואם כן ה"ה בשני שבילין ושני אנשים ומאי דתנן במתניתין טמאין הוא לאפוקי מדרבי יהודה דקאמר טהורין אבל לעולם דאף לרבי יוסי אינם טמאים בודאי אלא מספק וטהרותיהם תלויות וכן יש לתמוה במה שסיים רבינו את דבריו וכתב ואפילו ככר אחד טמא שנתערב במאה ככרות כולן טמאין וישרפו ובתוספתא מייתי לה בסיום דברי רבי יוסי דקאמר טמאין שאפילו טומאה שנתערבה בק' טהרות טמאות ואין הכרח מזה שישרפו כולן אלא שכולן טמאות מספק ויהיו תלויות עוד נ"ל שאף שיהיה הדין דטומאה שנתערבה בטהרות שישרפו כולם אין ללמוד הימנו לדין השבילין והככרים דאיכא למימר שאני התם דהככר הטמא היה ניכר מתחלתו וחל עליו חיוב שריפה ומש"ה אפילו שנתערב אחר כך בטהרות לא פקע מיניה חיוביה וישרפו כולם אבל בשבילין וככרות שלא חל עליהן בשום זמן חיוב שריפה ואדרבא מן הדין כולם טהורות אלא שחכמים החמירו בבת אחת משום דמיחזי כשיקרא אמאי ישרפו סוף דבר לא יכולתי להלום דין זה אם מן הסברא אם מן הסוגיא דשני שבילין ואדם אחד שמורה בהיפך והדבר צריך תלמוד. גרסינן בתוספתא ב' שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך באחד מהם ועשה טהרות ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות אלו ואלו מונחות הרי אלו מוכיחות נאכלו ראשונות או שנטמאו או שאבדו עד שלא נעשו שניות שניות טהורות משנעשו שניות שניות תלויות עשו שניהם טהרה אחת הרי זו טמאה עשו שניהם שתי טהרות זה בא בפ"ע אומרים לו טהור וזה בא בפ"ע אומרים לו טהור וזה שנשאלו שניהם כאחד אומרים לו טמא דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אם אמרו שנים היינו ובשני השבילין הלכנו ושתי טהרות עשינו אומרים להם טמא שאפילו טומאה אחת שנתערבה במאה טהרות כולן טמאות ע"כ. ודע דהא דמחלקינן בין נאכלו ללא נאכלו כתב הר"ש דלא מיתוקמא אלא בבא לישאל בבת אחת כיון דשנים עשאוה ואפילו הכי אם כבר נאכלו ראשונות השניות טהורות ע"כ. ומ"מ אני תמיה בזה כיון דמוקמינן לה בבאו לישאל בבת אחת א"כ בעל הטהרות שנאכלו בא לישאל על עצמו אם טהור ואם טמא וכיון שכן הא הוו תרתי דסתרן אהדדי דכיון דב"ד מוכרחים להשיב על שאלתם וכולם טהורים אינם יכולים לומר דאם המהלך טהור הטהרות טמאות ואם הטהרות טהורות המהלך טמא דהא כי נאכלו לאחר שנעשו שניות דאמרינן דשניות תלויות היינו דוקא משום דבאו לישאל בבת אחת והוו תרתי דסתרי המהלך עם הטהרות השניות א"כ כי נמי נאכלו קודם עשיית הטהרות הוו תרתי דסתרי ורבינו לא הביא חלוקים אלו דנאכלו גבי שני שבילין ושני בני אדם ואולי ס"ל דלאו הילכתא נינהו:

עוד נתיישבתי בדינים אלו ונראה דאם היו שתי חביות בר"ה ונגע באחת מהן ואינו יודע

באיזו מהם נגע עכ"פ אחת מהן טמאה דאם היו החביות של אדם אחד פשיטא דכולם טמאות מספק וכן אם היו של שני אנשים ובאו לישאל בבת אחת או ששאל האחד עליו ועל חבירו ג"כ כולם הם תלויות דומה להההיא דפ"ק דפסחים צבור אחד של חמץ ולפניו שני בתים בדוקים ואתא עכבר ושקל ולא ידעינן אי להאי על אי להאי על דמדמינן להו לשני שבילין ושני ב"א ומדברי הטור בא"ח סימן תל"ט נראה בהדיא דאם שני הבתים הם של אדם אחד אין חילוק בין בת אחת לזה אחר זה דהא עכ"פ איסורא איכא גביה וכן נראה מדברי הרמב"ן הביאם הרשב"א בת"ה בית ד' ש"ב עלה קי"ג ולפי זה נראה לי דההיא דשני שבילין ושני אנשים מיירי שכל אחד נגע בטהרות שלו אך אם היו הטהרות הראשונות והשניות של אדם אחד פשיטא דכולם טמאות כיון דעכ"פ טומאה איכא גביה ואין חילוק בזה בין נאכלו אח"כ או לא וכדתניא בתוספתא עד שלא נעשו שניות שניות טהורות משנעשו שניות שניות תלויות אך בההיא דשני שבילין ואדם אחד איכא לעייוני טובא במאי מיירי אי אמרינן דמיירי כשנגע בשני הפעמים בטהרותיו ניחא דלא מחלקינן בין בא לישאל בבת אחת לזה אחר זה אך אי מיירי דטהרות דהתם הם של שני בני אדם תמיה לי מלתא טובא אמאי לא חלקו בין בבת אחת לזה אחר זה ומה בין זו להההיא דפסחים דהתם נמי איסורם מכח חד קא אתי דהיינו העכבר וכן בההיא דכתב הרשב"א בשם הרמב"ן דאם היו הקדרות של שני בני אדם ונפל איסור לאחת מהן ואינו יודע לאיזו מהן נפל דאם באו להשאל זה אחר זה דכולם מותרות אע"ג דאחת מהן ודאי אסורה ה"נ אם היו הטהרות של שני אנשים ובאו להשאל זאח"ז אמאי לא מטהרינן לכולהו וכ"ת ה"נ א"כ כי היכי דאיפליגו רבי יהודה ורבי יוסי בשני שבילין ושני אנשים ה"נ היה להם לחלק בשני שבילין ואדם אחד. ודע דהרשב"א ז"ל חולק בדינו דהרמב"ן וס"ל דאם היו כאן שתי קדרות של היתר והם של שני אנשים ונפל איסור באחת מהן והוא איסור דרבנן אפילו שבאו להשאל זה אחר זה אסורות כל שאין בהם לבטל האיסור לדידיה ניחא ולא תיקשי ליה משני שבילין ושני אנשים דאמרינן דבזה אחר זה כולם טהורים: סליקו להו הלכות אבות הטומאות